

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Analýza regionálních voleb – komunální volby ve
městě Příbram a volby do Středočeského kraje od roku
2000.**

Autor práce: Josef Řihák

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimír Kříž

Katedra: Katedra společenských věd

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PaedDr. Vladimíru Křížovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Abstrakt

ŘIHÁK, J. *Analýza regionálních voleb – komunální volby ve městě Příbram a volby do středočeského kraje od roku 2000.* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 66 s. Vedoucí bakalářské práce : PaedDr. Vladimír Kříž.

Klíčová slova : komunální volby, krajské volby, Příbram, Středočeský kraj, územní samospráva, volební výsledky, zastupitelstvo.

Bakalářská práce se věnuje analýze komunálních voleb v městě Příbrami a voleb do zastupitelstva Středočeského kraje od roku 2000 až do současnosti. V práci jsou srovnávány výsledky obou těchto voleb. Cílem práce je jejich porovnání na základě hlavních volebních ukazatelů. Jedná se zejména o ukazatele volebních výsledků a volební účasti. Práce také definuje postavení krajů a obcí v územní samosprávě České republiky. Část bakalářské práce se zaměřuje na rozbor jednotlivých výsledků voleb. Práce je doplněna o grafické i tabulkové znázornění s cílem většího a lepšího náhledu do komunální a krajské politiky.

Abstract

ŘIHÁK, J. *Analysis of regional elections - Communal election in city of Pribram and election to the Central Bohemia region since 2000.* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 66 p. Supervisor : PaedDr. Vladimír Kříž.

Keywords : municipal elections, regional elections, Pribram, Central Bohemia region, local government, election results, councils.

The Bachelor thesis is focused on analysis of the municipal elections in city of Pribram and elections to the council of Central Bohemia region since 2000 until present. The dissertation included the comparison of the results of both elections. The aim of their work is comparing which is based on main electoral indicators. The main indicators are election results and the electors turnout. The Bachelor thesis also defined positions of regions and urbans of the autonomy in the Czech republic. One part of the Bachelor thesis is also focused on analysis of the individual election results. The project is completed by graphic and tabular illustration which makes a better view into the municipal and regional elections.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Územní samospráva České republiky	10
2.1 Charakteristika územní samosprávy ČR	10
2.2 Reforma veřejné správy – územní samosprávy.....	11
2.3 Základní územní celky	13
2.3.1 Orgány obce.....	14
2.4 Krajské zřízení.....	18
2.4.1 Orgány kraje	19
3 Volby v České republice	21
3.1 Zákony upravující volby	21
3.2 Charakteristika českého volebního systému.....	21
3.3 Vznik a zánik mandátu	23
3.4 Politické strany	24
3.5 Způsob volby	25
3.6 Volby v České republice	26
4 Komunální volby ve městě Příbram.....	27
4.1 Výchozí situace	27
4.2 Komunální volby 2002 ve městě Příbram	28
4.3 Komunální volby 2006 ve městě Příbram	31
4.4 Komunální volby 2010 ve městě Příbram	34
5 Volby do Středočeského kraje	38
5.1 Volby do Středočeského kraje 2000.....	38
5.2 Volby do Středočeského kraje 2004.....	41
5.3 Volby do Středočeského kraje 2008.....	44
6 Analýza výsledků komunálních voleb ve městě Příbram.....	47

7	Analýza výsledků krajských voleb ve Středočeském kraji	52
	Závěr.....	55
	Seznam použitých zdrojů	58
	Seznam zkratk	65
	Seznam grafů	66

Úvod

Česká republika je moderním demokratickým státem a základním pilířem fungování státu jsou svobodné, demokratické volby. Právě volby jsou důležitým demokratickým procesem, rozhodujícím o tom, kdo se bude podílet na vládě. Každý občan demokratického státu, starší 18 let, má právo volit. Přestože účast ve volbách je definovaná Ústavou České republiky, není vynucovaná, jak tomu bývalo v dobách komunismu. A právě po roce 1989 dostaly volby zcela jiný význam, neboť se staly přímým nástrojem demokracie.

Součástí efektivního fungování demokratického státu je územní samospráva. Územní samospráva v České republice je definována Ústavou České republiky. V České republice je územní samospráva dvouступňová. Je vykonávána obcemi a kraji.

Politické volby mohou mít jak regionální, tak i celostátní charakter. V České republice jsou na celostátní úrovni volby do Parlamentu ČR, jenž se skládá z poslanecké sněmovny a senátu. Na úrovni regionální se jedná o volby komunální a krajské volby. Tyto regionální volby jsou pro občany velice důležité, neboť rozhodují o tom, kdo povede jejich obec, či kraj, v kterém žijí.

Volby do měst a obcí, neboli komunální volby, se konají v České republice pravidelně a to v cyklu čtyř let. Komunální volby jsou volby do nejmenších územních jednotek, přesto jsou pro občany významné. Obec je totiž základním územním celkem České republiky. Jedná se totiž o územní celek na nejnižší samosprávné úrovni.

Kraje byly zřízeny až v roce 2000, avšak ihned se staly nedílnou součástí soutěže politických stran. Přestože se kraje od svého vzniku potýkají s menším zájmem voličů, mají velký vliv na život občanů. Působnost kraje spočívá především v oblasti školské, zdravotnické či dopravní. Jelikož se tyto oblasti dotýkají voličů přímo, našly si kraje své postavení mezi subjekty demokracie.

Kraje, ale i města slouží k tomu, aby se o politických tématech rozhodovalo co nejbližší občanovi, a jsou založeny na principu subsidiarity. Každý občan už se ve svém životě dostal do styku s krajem nebo obcí. Navíc kraje i města disponují jak samosprávnou, tak i přenesenou působností.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Primárním cílem bakalářské práce je analýza volebních výsledků do zastupitelstva Středočeského kraje od roku 2000 a komunálních voleb ve městě Příbram od roku 2002. Na základě této analýzy jsou porovnávány jednotlivé volební výsledky. Bakalářská práce se také věnuje tomu, do jaké míry celostátní politika ovlivňuje chování voličů a výsledky krajských a komunálních voleb. V práci je také popsána územní samospráva.

Tato bakalářská práce využívá především komparativní metody. Na základě této metody jsou porovnávány volební výsledky v jednotlivých volbách od roku 2000. V práci jsou porovnávány krajské volby v letech 2000, 2004 a 2008. Dále jsou porovnávány komunální volby v letech 2002, 2006 a 2010. Výsledky v těchto volbách jsou srovnávány především na základě ukazatelů volební účasti a volebních výsledcích. Bakalářská práce následně analyzuje tyto volební výsledky a snaží se objasnit odlišnosti v krajských volbách do zastupitelstva Středočeského kraje a komunálních volbách do města Příbram. Bakalářská práce také popisuje postavení krajů a obcí v územní samosprávě České republiky.

V práci je čerpáno především z primárních zdrojů. Jedná se o zákony upravující volby a zákony týkající se územní samosprávy. Tyto zákony jsou nedílnou součástí analýzy volebních výsledků a pomáhají objasnit volební problematiku. Dalším primárním zdrojem jsou volební výsledky Českého statistického úřadu. Jednotlivé volební výsledky jsou přehledně uspořádány do grafů a tabulek, sloužících k lepší orientaci.

Součástí bakalářské práce jsou i sekundární zdroje, které jsou zastoupeny odbornou literaturou. Odborná literatura je nedílnou součástí k objasnění územní samosprávy a voleb. Sekundární zdroje slouží především pro parafrázování volebních výsledků a utváření vzájemné souvislosti mezi jednotlivými volebními výsledky.

První část bakalářské práce je v teoretické rovině zabývající se charakteristikou krajů a obcí a jejich postavením v územní samosprávě České republiky. Další část se týká voleb a to jak krajských, tak komunálních, funkcí voleb, jejich vlivem a zákonnou úpravou. Tento úsek bakalářské práce je nezbytný pro následnou interpretaci a analýzu volebních výsledků. Třetí část se zabývá jednotlivými volebními výsledky. Jedná se o období od roku 2000 až po současnost.

2 Územní samospráva České republiky

2.1 Charakteristika územní samosprávy ČR

Moc v demokratickém státě je dělená na zákonodárnou moc, výkonnou moc a moc soudní. Moc výkonná je realizovaná veřejnou správou, jež je rozložena mezi různé subjekty. Jedná se především o subjekty státní správy a samosprávy. Samospráva je dělena na zájmovou samosprávu a územní samosprávu. Územní samospráva je způsob vlády, kdy se území státu dělí na jednotlivé samosprávné územní celky, které se podílejí na výkonu veřejné správy. „Ústava definuje územní samosprávné celky jako veřejnoprávní korporace, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.“¹ Na základě ústavy tyto samosprávné celky mají samostatnou působnost neboli samosprávu. Tudíž územní samospráva je součástí veřejné správy.

Území České republiky je děleno na samosprávné územní celky disponující vlastní mocí. Dělení územní samosprávy České republiky je definováno Ústavou České republiky. Zabývá se jím Hlava VII. „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“² Jedná se tedy o dvoustupňový systém územní samosprávy, jenž je složen v České republice z obcí a z krajů. Postavením územní samosprávy se dále zabývají kromě Ústavy ČR také zákony č. 128/2000 Sb., o obcích a č. 129/2000 Sb., o krajích.

Samospráva je právo obcí a krajů rozhodovat o zákonem daných kompetencích ve veřejném zájmu. Rozhodnutí samosprávných územních celků nesmí být v rozporu se zákony, ani s Ústavou ČR. Stát přitom přenechává část své moci těmto samosprávným celkům. „Územní celky jsou vytvořeny z potřeb veřejného a společenského zájmu a z principů řídit vlastní záležitosti občanů. Tyto celky pak mají ekonomickou a

¹ ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, čl. 101. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

² ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, čl. 99. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

hospodářskou samostatnost, dále zabezpečují potřeby svých obyvatel a zajišťují ochranu zájmů občanů. Vytvářejí své právní normy“.³

Přínosem územní samosprávy je především to, že nedochází k centralizaci státní moci, jak tomu bylo v Československu v dobách komunismu. Naopak, státní moc je decentralizovaná. Princip subsidiarity podporuje vznik územní samosprávy.⁴ Princip subsidiarity zajišťuje přijímání opatření co nejbližše občanům. Ohledně těchto opatření se rozhoduje na nejnižším stupni správy. Zároveň princip subsidiarity a decentralizace má vliv na efektivnější a ekonomicky méně náročnější rozhodování těchto samosprávných celků.

Samosprávné územní celky jsou spravovány svými orgány. Orgány územní samosprávy jednají v zájmu samosprávného celku, nikoliv v zájmu státu. Tyto orgány disponují přidělenou mocí. „Jedná se především o moc normotvornou (schopnost a právo vytváření vlastních právních norem s nejmenší právní silou, obecní vyhlášky, věstníky krajů, vnitřní řády) a následně výkonnou moc (schopnost a právo tvořit, organizovat a řídit činnost samosprávních institucí a jejich orgánů).“⁵

2.2 Reforma veřejné správy – územní samosprávy

V dobách komunismu byla u nás silně centralizovaná veřejná moc, ta byla řízená státem. Po pádu komunismu bylo potřebné modernizovat státní správu a decentralizovat státní moc. Pakliže Česká republika chtěla splňovat předpoklady demokratického státu, musela být zajištěna decentralizace moci, efektivita a modernizace státního řízení. Výhodiskem z tohoto problému se pak stala reforma veřejné správy. S reformou veřejné správy je spjata i reforma územní samosprávy.

Cílem této reformy byla obnova územní samosprávy, jejíž tradice u nás sahá až do 19. stol., byť měla poněkud odlišnou formu. Zůstaly základní územní celky a to obce. Reforma zajišťovala dvojúrovňovou územní samosprávu představovanou kraji a obcemi. Došlo ke zrušení národních výborů, které však na okresní úrovni byly nahrazeny okresními úřady. Na krajské úrovni byly zrušeny národní výbory bez náhrad, to však vedlo k vytváření specializovaných a detašovaných orgánů státní správy

³ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava, 2007. 48 s.

⁴ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 12 s.

⁵ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava, 2007. 46 s.

v území a tvorbě řady detašovaných pracovišť.⁶ K těmto změnám došlo již v roce 1990. Avšak v rámci reformy územní samosprávy se nejednalo pouze o jeden akt, nýbrž jich bylo více, neboť reforma územní samosprávy se považuje za náročný a dlouhodobý úkol. Proto můžeme reformu územní samosprávy dělit na 2 fáze.

V první fázi docházelo k řešení problémů spojených se zřízením krajů a jejich počátečních činností. Zároveň kraje nabyly přenesené a samostatné působnosti, i kompetencí okresního úřadu. Obcí se zřízení krajů v zásadě nedotklo. Druhá fáze reformy vedla k územní reformě veřejné správy na okresním stupni státní správy. Došlo ke zrušení okresních úřadů a přesunu jejich kompetencí na jiné orgány. Zároveň došlo k legislativním i praktickým kroků (přechod kompetencí, majetku státu a pracovníků).⁷ Kraje mohly vzniknout již po roce 1993, avšak první volby do krajského zastupitelstva se uskutečnily roku 2000. Dlouhá pauza mezi vznikem krajů a jejich fungováním byla zapříčiněna přijetím ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

Tato reforma vedla k tomu, že na orgány územní samosprávy jsou přeneseny některé úkoly státní správy. V těchto úkolech orgány územní samosprávy jako orgány státní správy řízené nadřízenými státními orgány. Stát tedy využívá stávající infrastrukturu místní samosprávy.⁸

⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha, 2009. 35 s.

⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha, 2009. 35-36 s.

⁸ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 13 s.

2.3 Základní územní celky

Hlavním zákonem upravujícím základní územní celky, je zákon 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000. Ústava České republiky obcím ponechává právo na vlastní hospodaření s financemi a majetkem. Jelikož je obec právnickou osobou veřejného práva vykonávající působnost v oblasti veřejné správy, jedná se o veřejnoprávní korporaci.⁹ Občanem obce mohou být občané s trvalým bydlištěm v obci, právnické osoby se sídlem na území obce a občané s čestným občanstvím. Mezi základní a nejdůležitější práva občanů obce starší 18 let patří právo být volen do zastupitelstva obce a právo volit, právo hlasovat v místním referendu, právo nahlížet do rozpočtu obce a účastnit se zasedání zastupitelstva obce.¹⁰

Všechny obce disponují samostatnou působností. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona.

Přenesená působnost obcí znamená výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce. „Rozlišujeme tři typy obcí podle toho, jak velký rozsah výkonu státní správy jim byl svěřen“¹¹:

- Obce (minimální rozsah státní správy) – obce 1. typu
- Obce s pověřenými obecními úřady – obce 2. typu
- Obce s rozšířenou působností – obce 3. typu

Termín „obec“ zahrnuje více kategorií.

Město – Městem může být obec, ve které žije více jak 3000 obyvatel.¹² „Pakliže se obec chce stát městem, musí splňovat kritérium obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“¹³

Statutární město – Rozdíl mezi městem a statutárním městem spočívá především v tom, že statutární město se může členit na městské části nebo městské obvody s vlastními orgány samosprávy.¹⁴

⁹ JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha, 2010. 14 s.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Hlava I, část 2. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

¹¹ JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha, 2010. 15 s.

¹² ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Hlava I, část 1. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

¹³ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 21 s.

Městys – Kategorie obce Městys vychází především z historického hlediska a jedná se o města velikostí mezi vesnicí a městem. „Obec, která měla oprávnění užívat označení městys přede dnem 17. května 1954, je městysem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny.“¹⁵

Obec – jedná se o takové územní sídla, která nespádají do kategorie město, městys či statutárního města.

„Mezi pravomocemi města, obce a městysem nejsou zásadní rozdíly. Jejich kompetence jsou stejné či podobné, patrný rozdíl je však v názvech jednotlivých orgánů. Řada měst sice má větší pravomoci, ale to plyne z jejich zařazení mezi tzv. obce s rozšířenou působností či obce s pověřeným úřadem.“¹⁶

2.3.1 Orgány obce

- **Zastupitelstvo obce**

„Zastupitelstvo obce je reprezentativní orgán, který je volen tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.“¹⁷ Zastupitelstvo má tzv. reprezentativní mandát, spočívající ve vykonávání mandátu zastupitele pouze na základě svého přesvědčení a svědomí v rámci veřejného zájmu. Zastupitelstvo obce odpovídá za dodržování hospodaření s majetkem a plánu rozvoje obce. Zastupitelstvo obce rozhoduje v oblasti samostatné působnosti. Dále zákon o obcích č.128/2000 sb. vyhrazuje zastupitelstvu obce pravomoci především: „Schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace, organizační složky obce, výbory, volit a odvolávat jejich předsedy, volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce a odvolávat je z funkce, není-li

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Hlava I, část 1. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava I, část 1. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

¹⁶ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 20 s.

¹⁷ ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna. 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, článek 102. [cit. 2011-12-14]. dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

zřízena rada obce, vydává nařízení obce zastupitelstvo obce, zastupitelstvo vydávat obecně závazné vyhlášky obce.“¹⁸ Zastupitelstvo obce může dále rozhodovat o jiných záležitostech v oblasti přirozené působnosti, pakliže to zákon nevyhrazuje radě obce.

Mandát člena vzniká zvolením a vyhlášením výsledků voleb, následně je povinen složit slib zastupitele obce na první schůzi obce. Zastupitelé jsou voleni na období 4 let. Mezi základní práva člena zastupitele patří: „předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, návrhy na projednání. Vznášet dotazy, připomínky a podmínky na radu obce a na předsedy výborů. Požadovat od zaměstnanců obce informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce.“¹⁹

Počet členů zastupitelstva je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Většinou je však počet zastupitelů lichý.

Tabulka 1 počet členů zastupitelstva²⁰

Počet obyvatel v obci		Počet členů zastupitelstva obce	
Nad	Do	Od	Do
	500	5	15
500	3 000	7	15
3000	10 000	11	25
10 000	50 000	15	35
50 000	150 000	25	45
150 000		35	55

Jednání zastupitelstva obce jsou veřejné. Jednání zastupitelstva se uskutečňuje podle potřeby zastupitelstva, minimálně jedenkrát za 3 měsíce.²¹ Zastupitelstvo, je schopno usnášet, pakliže je přítomná nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Pro přijetí usnesení je zapotřebí nadpoloviční většiny všech členů. Jestliže, na jednání

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 2. [cit. 2011-12-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 1. [cit. 2011-12-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

²⁰ . Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 1. [cit. 2011-12-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

²¹ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 2. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

zastupitelstva není přítomna nadpoloviční většina všech členů, není zastupitelstvo schopno usnášet a starosta ukončí jednání zastupitelstva obce.

- **Rada obce**

Rada obce je orgánem, jenž je volen zastupitelstvem obce. „Jedná se o výkonný orgán v samostatné působnosti. Při výkonu přenesené působnosti odpovídá okresnímu úřadu.“²² Rada obce je tvořena starostou, místostarostou a dalšími radními. Počet členů je lichý, minimální počet je 5 a nejvyšší počet je 11 členů, přičemž nesmí být větší než jedna třetina počtu členů zastupitelstva.²³ Z tohoto vyplývá, že rada obce se nezřizuje v obcích, kde je počet zastupitelů menší než 15. Jestliže není v obci rada, její funkci zastává starosta obce.

Jednání rady je neveřejné. Schůze rady se koná podle potřeby a svolává ji starosta. Rada je usnášeníschopná, pakliže je přítomná nadpoloviční většina členů. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva. Ústava vyhrazuje radě obce různé pravomoci. Mezi nejdůležitější patří tyto: „Zabezpečovat hospodaření obce podle rozpočtu. Vydávat nařízení obce. Projednávat a řešit návrhy předložené členy zastupitelstva obce. Jmenovat a odvolávat vedoucí odborů obecního úřadu. Zřizovat a zrušovat podle potřeby komise rady obce. Stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu. Rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce.“²⁴

- **Starosta a místostarosta**

Nejznámějším orgánem obce je starosta. „Ačkoli starosta zastupuje obec navenek, je spíše orgánem bez pravomocí. Nemá totiž povahu statutárního orgánu.“²⁵ Starosta a místostarosta jsou voleni zastupitelstvem a na základě toho jsou mu i odpovědní. Starosta odpovídá za informování občanů o fungování obce, může po projednání s

²² ŠÍMA, A., SUK, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha, 1997. 244 s.

²³ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 3. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 3. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

²⁵ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 74 s.

ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech, zajišťuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce.²⁶ Starosta také vede jednání rady a obecního zastupitelstva a zároveň zprostředkovává právní úkony. Pokud je starosta odvolán, zastupuje ho místostarosta do té doby, než je zvolen nový starosta. Místostarostů může být i více.

- **Obecní úřad**

Obecní úřad je povinný pro obce, v jeho čele je starosta. Obecní úřad tvoří místostarosta a tajemník obecního úřadu, pakliže tato funkce je na obecním úřadě zřízena. „V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu, který je zaměstnancem obce. Ostatní obce mohou zřídit funkci tajemníka obecního úřadu.“²⁷ Když není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, jeho povinnosti plní starosta. Obecní úřad se zabývá výkonem přenesené působnosti i některými agendami samostatné působnosti.

²⁶ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 4. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

²⁷ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Hlava IV, díl 5. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

2.4 Krajské zřízení

„Krajské zřízení je definováno v ústavě jako vyšší územně samosprávné celky.“²⁸ Faktické fungování krajů začalo po volbách do krajských zastupitelstev roku 2000. V současné době je 14 krajů a to: Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj a hlavní město Praha. „Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.“²⁹ Kraj je veřejnoprávní korporací. Mezi základní povinnosti kraje patří hospodaření se svým majetkem, hospodaření se svým vlastním rozpočtem, péče o blaho svých občanů a rozvoj svého území. Zákon o obcích byl předlohou zákonu o krajích.³⁰ Občanem kraje je občan s trvalým bydlištěm v obci kraje, vlastník nemovitosti na území kraje, ale i cizí státní příslušník s trvalým pobytem v obci kraje.

Kraje disponují přirozenou a přenesenou působností. Pokud jde o výkon samostatné působnosti, je vztah kraje a obcí na daném území rovnoprávný, kraj není jejich nadřízeným. V přenesené působnosti jsou orgány kraje a příslušná ministerstva nadřízené orgánům obcí.³¹

V rámci přirozené působnosti se kraj zabývá vlastními záležitostmi. V tomto případě je samostatná působnost kraje podobná jako u obce, avšak je doplněna hlavně o oblast dopravy, sociální péče, rozvoj cestovního ruchu, rozvoj vzdělání a školství a dále oblast kultury. Kraj nesmí při výkonu samostatné působnosti zasahovat obcím do jejich samostatné působnosti.³²

²⁸ ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, článek 99. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

²⁹ ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava I, díl 1. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajске-zrizeni%29.html>>.

³⁰ JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha, 2010. 160 s.

³¹ JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha, 2010. 161 s.

³² ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava III, díl 1. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajске-zrizeni%29.html>>.

Kraj vykonává přenesenou působnost ve věcech, které stanovuje zákon. Jedná se o správní řízení a řešení krizových situací. Krajské úřady jsou v oblasti správních řízení většinou odvolacím místem proti rozhodnutím úřadů obcí a měst.³³

V přenesené působnosti jsou orgány kraje a příslušná ministerstva nadřazené orgánům obcí.

2.4.1 Orgány kraje

- **Krajské zastupitelstvo**

Zastupitelstvo je základní politický orgán kraje, který spravuje kraj. Působnost zastupitelstva kraje spočívá ve věcech samostatné působnosti. Zastupitelstvo může rozhodovat i ve věcech přenesené působnosti, jestliže to stanoví zákon. Funkce zastupitele je ve veřejném zájmu a jednání zastupitelstva jsou veřejná. Zastupitelstvo je usnášeníschopné, jestliže je přítomná nadpoloviční většina všech zastupitelů. Toto kritérium je platné i pro přijetí rozhodnutí kraje. Počet členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel v kraji. Do 600 000 obyvatel je 45 členů zastupitelstva, nad 600 000 obyvatel a do 900 000 obyvatel je krajské zastupitelstvo složeno z 55 členů zastupitelstva, nad 900 000 obyvatel je stanoven počet zastupitelů kraje na 65 členů.³⁴

- **Rada Kraje**

Rada kraje je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti. Stejně jak je tomu u zastupitelstva kraje, tak i rada kraje může rozhodovat v přenesené působnosti, jestliže to stanovuje zákon. Rada kraje je volena zastupitelstvem a je mu zároveň odpovědna. Počet členů rady činí v kraji s počtem obyvatel do 600 000 je 9 členů rady kraje a u kraje nad 600 000 obyvatel je počet 11 členů rady kraje.³⁵ Rada kraje je

³³ JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha, 2010. 162 s.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: Sbírka zákonů České republiky. Hlava IV, díl 1. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajske-zrizeni%29.html>>.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). Úplné znění k 1.3.2011. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava IV, díl 2.

tvořena hejtmanem, náměstkem hejtmana a dalšími členy rady. Jednání rady je neveřejné. Rada kraje připravuje návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva.

- **Hejtman kraje**

Hejtman je hlavní postavou kraje, jelikož zastupuje kraj navenek. Je volen zastupitelstvem a je mu odpovědný. Hejtman svolává a řídí zasedání rady a jednání kraje. Hejtman s náměstkem hejtmana kraje podepisuje právní předpisy kraje, jmenuje a odvolává ředitele, zřizuje pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány, odpovídá za informování občanů o činnosti kraje.³⁶ Zastupitelstvo může zvolit i více náměstků hejtmana, ten zastupuje hejtmana v době, kdy je hejtman nepřítomen.

- **Krajský úřad**

Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí. „Krajský úřad vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu a radě nebo zvláštnímu orgánu.“³⁷ V čele krajského úřadu je ředitel krajského úřadu, jenž je jmenovaný hejtmanem, tomu je také ředitel odpovědný. Organizační struktura krajského úřadu se člení se na odbory, oddělení, sekretariát ředitele, sekretariát hejtmana a sekretariáty zástupců hejtmana.³⁸ Mezi základní povinnosti kraje patří zajištění a vedení informačního systému, ukládá sankce a přezkoumává rozhodnutí podřízených orgánů.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava IV, díl 3. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajske-zrizeni%29.html>>.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava IV, díl 3. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajske-zrizeni%29.html>>.

³⁸ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava, 2007. 61 s.

3 Volby v České republice

3.1 Zákony upravující volby

Volby do zastupitelských orgánů jsou upraveny zákony, jež zajišťují fungování volebního procesu, ale i celý volební systém. „Oblasti voleb se věnuje i nejvyšší zákonem a to Ústavou ČR, definující volby jako tajné hlasování na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.“³⁹ Následující zákony zabývající se volbami do obecního a krajského zastupitelstva jsou zákony: Zákon o volbách do zastupitelstev obcí (zákon č. 491/2001 Sb.), Zákon o volbách do zastupitelstev krajů (zákon č. 130/2000 Sb.), Vyhláška ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

Občan České republiky má aktivní i pasivní volební právo definováno volebními zákony. Aktivní volební je právo občana volit svého zástupce. Pasivní volební právo je právo občana kandidovat ve volbách a být volen.

3.2 Charakteristika českého volebního systému

„Termín volební systém označuje způsob převádění vůle voličů do voleného zastupitelského orgánu.“⁴⁰ Jedná se de facto o jakýsi souhrn pravidel a procedur, určující podmínky, které musí splnit kandidáti, volitelé a průběh jednotlivých volebních operací. Podle těchto pravidel a procedur se pak následně volí.⁴¹

39 ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna. 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, článek 102. [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

40 ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha, 2010. 52 s.

41 KUBR, M., *Průvodce politickým divadlem*. Praha, 2005. 127 s.

Volební systémy členíme:

- Poměrný volební systém – Poměrný volební systém je charakteristický pro velké volební obvody, mandáty se získávají poměrně k počtu získaných hlasů od voličů.⁴²
- Většinový volební systém – Pro tento volební systém je typické přidělování všech mandátů vítězné straně, popřípadě jejímu kandidátovi.
- Semiproporční a smíšené volební systémy - Jedná se o systémy, ve kterých je část mandátů přidělována většinově a zbylá část poměrně.

Většinový volební systém je v České republice prezentován volbami do senátu. Naopak, volby do poslanecké sněmovny, do zastupitelstva krajů a do obecních zastupitelstev jsou typickým poměrným volebním systémem. Termín volební systém také zahrnuje parametry jako volební obvod, metodu přepočtu hlasů, uzavírací klauzule, strukturu hlasů a volební formule.⁴³

Metoda přepočtu hlasů je typická pro poměrné volební systémy. Nejčastěji používanou technikou rozdělování mandátů je Hagenbach-Bischoffova metoda. Podle ní se pro každý volební obvod vypočítá volební číslo, kterým se potom dělí počty získaných hlasů jednotlivých stran. Volební číslo se definuje vzorcem: volební číslo = platné hlasy / (mandáty + 1).⁴⁴

V České republice se však používá D'Hondtova metoda. Ta je u nás nejrozšířenější a používá se u voleb do krajských zastupitelstev, do obecních zastupitelstev, do Evropského parlamentu a od roku 2002 také do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. „Podle ní se počty hlasů jednotlivých stran dělí čísly 1, 2, 3, 4 atd. a z číselné matice, která se tím získá, se mandáty přidělují stranám podle číselné řady, dané velikostí čísel, získaných dělením.“⁴⁵

Uzavírací klauzule doplňuje přepočet hlasů o hranici 5% hlasů, které strana musí překonat. Pakliže strana získá méně, než 5% nemůže se účastnit přerozdělování

⁴² HOLLANDER, P., *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň, 2009. 302 s.

⁴³ POTŮČEK, M., A KOL., *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha, 2007. 163 s.

⁴⁴ HOLLANDER, P., *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň, 2009. 302 s.

⁴⁵ HOLLANDER, P., *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň, 2009. 302 s.

mandátů. Uzavírací klauzule se využívá v poměrných systémech a slouží především proti nadměrnému tříštění parlamentních sil a vstupu malých stran do parlamentu.⁴⁶

Velikost volebního obvodu je dalším důležitým faktorem, ovlivňujícím výsledky voleb a charakteristiku volebního systému. Jedná se o území, které je vytvořeno za účelem získání mandátu. Velikost volebního obvodu je poměřovaná počtem mandátů, které se v daném obvodu rozdělují. Nejedná se tudíž o geografické souvislosti, týká se počtu volebních mandátů ve volebním obvodu. Rozlišují se 3 kategorie obvodů podle velikostí:⁴⁷

- Nízká (2-4 mandáty)
- Střední (5-9 mandátů)
- Vysoká (10 a více mandátů)

3.3 Vznik a zánik mandátu

Mandát člena zastupitelstva kraje i obce vzniká zvolením, které potvrzeno ukončením hlasováním. Další možností, jak dochází ke vzniku mandátu, je náhrada člena zastupitelstva. Ten však musí být ze stejné politické strany.

K zániku mandátu zastupitele dochází v případě jeho úmrtí, odmítnutím složení slibu, ztrátou volitelnosti, neslučitelností funkcí, pakliže byl člen zastupitelstva odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. „Mandát zastupitele kraje zaniká podle zákona č. 130/2000 Sb., ukončením hlasování ve druhý den voleb, popřípadě nových voleb do zastupitelstva kraje. Dále okamžikem, kdy hejtman kraje obdrží písemné oznámení o odstoupení z funkce člena zastupitelstva kraje; oznámení o odstoupení nelze vzít zpět.“⁴⁸ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí doplňuje způsob zániku mandátu zastupitele o tyto situace: „Dnem, kdy starosta, nebo primátor a v hlavním městě Praze primátor hlavního města Prahy nebo starosta městské

⁴⁶ LEBEDA, T., *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Praha, 2008. 116-117 s.

⁴⁷ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 92 s.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů. Zákon ze dne 12.4.2000. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava VI.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-kraju>>.

části obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva obce na jeho mandát. Dnem voleb do zastupitelstva obce. Dnem sloučení obcí nebo připojení obce k jiné obci.⁴⁹

3.4 Politické strany

Politické strany jsou nejdůležitějšími politickými aktéry, kteří agregují společenské zájmy a artikuluje je.⁵⁰ Politické strany tak vytváří určitý zdroj programových politik, které definují politiku pro dané funkční období. „Volební stranou do zastupitelstva obcí mohou být registrované politické strany a politická hnutí a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.“⁵¹ Zároveň kandidát do zastupitelstva obcí může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Jestliže jsou volební obvody, pak může kandidovat pouze v jednom volebním obvodu. Forma jednotlivých nezávislých kandidátů vyžaduje, aby kandidát sehnal dostatečný počet podpisů oprávněných voličů, stejně jako u sdružení nezávislých kandidátů.⁵²

Volební stranou do zastupitelstev kraje mohou být registrované politické strany, hnutí a jejich koalice. Pro volby do téhož zastupitelstva kraje může být podána pouze jedna kandidátní listina. Jestliže politická strana a politické hnutí podávají samostatně kandidátní listiny, nemůžou již být součástí koalice.⁵³

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. Zákon ze dne 6.12.2001. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava VI.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-obci>>.

⁵⁰ BALÍK, S., CÍSAŘ, O., FIALA, P., A KOL. *Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009.* Brno, 2010. 16 s.

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. Zákon ze dne 6.12.2001. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava II.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-obci>>.

⁵² BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky.* Praha, 2009. 91 s.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů. Zákon ze dne 12.4.2000. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava III.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-kraju>>.

3.5 Způsob volby

Způsob volby je upraven volební legislativou, která zaručuje rovné, všeobecné a demokratické volby. Volič hlasuje na základě kandidátní listiny, která je sestavena kandidující stranou. Listinné systémy lze rozdělit na několik kategorií:⁵⁴

- Přísně vázané kandidátní listiny
- Vázané kandidátní listiny
- Volné kandidátní listiny

Během voleb do zastupitelstev obcí může volič volit pouze tolik kandidátů, kolik je členů zastupitelstva. Volič může na hlasovacím lístku označit v rámečku před jménem kandidáta pomocí křížku toho kandidáta, pro kterého hlasuje, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran. Volič může na hlasovacím lístku označit křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany maximálně jednu stranu. Zároveň může označit v rámečku před jménem kandidáta křížkem další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Takto svůj hlas předně dává jednotlivým označeným kandidátům.⁵⁵

Volby do krajských zastupitelstev jsou rozdílné od voleb do zastupitelstev obcí v tom, že volič vloží do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku, který vkládá do úřední obálky, může zakroužkováním pořadového čísla maximálně u 4 kandidátů uvedených na stejném hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.⁵⁶

⁵⁴ BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha, 2009. 95 s.

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. Zákon ze dne 6.12.2001. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava IV.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-obci>>.

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů. Zákon ze dne 12.4.2000. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky. Hlava IV.* [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-kraju>>.

3.6 Volby v České republice

V České republice se na regionální úrovni volí do obecního zastupitelstva a krajského zastupitelstva. Tyto volby se konají jedenkrát za 4 roky, pakliže nedojde k předčasným volbám do těchto zastupitelstev. První volby do obecního zastupitelstva České republiky se konaly v roce 1994, poté následovaly roky 1998, 2002, 2006, 2010. Volby do krajských zastupitelstev se pořádaly roku 2000, 2004 a 2008.

Dále se v České republice volí do Parlamentu České republiky. Jelikož parlament se skládá ze sněmovny a senátu, jež jsou od sebe odděleny, tak i zvlášť se volí do těchto komor. Volby do poslanecké sněmovny mají také čtyřletý charakter. Poprvé se do Poslanecké sněmovny České republiky volilo roku 1996. Avšak další volby se konaly po 2 letech, neboť došlo k předčasným volbám. Od té doby už nedošlo k žádným jiným předčasným volbám do poslanecké sněmovny a tak následovaly volby v letech 2002, 2006 a 2010.

Jiný volební cyklus má Senát Parlamentu České republiky. Přestože mandát senátora je na 6 let, dochází každé 2 roky k obměně jedné třetiny senátu. Regulérní volby do Senátu Parlamentu České republiky se konaly v letech 1996, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006, 2008 a 2010. Pakliže dojde k zániku mandátu senátora, jeho mandát je doplněn v doplňovacích volbách do senátu. Tyto doplňovací volby se pořádaly v letech 1999, 2003, 2004, 2007 a 2011.

Od vstupu České republiky do Evropské unie se konají i volby do Evropského parlamentu. Poslanci Evropského parlamentu jsou voleni na 5 let a první volby se u nás konaly roku 2004, následovaly je volby v roce 2009.

4 Komunální volby ve městě Příbram

4.1 Výchozí situace

Po roce 1989 byl v čele města Příbram Mgr. Jiří Machala jakožto předseda Národního výboru. Avšak roku 1990 byl nahrazen Mgr. Jaroslavem Hodrmentem, který byl také předsedou Národního výboru. Mgr. Jaroslav Hodrment byl kooptován do této funkce jako předseda Národního výboru.

Prvním příbramským starostou, zvoleným v demokratických volbách se stal roku 1990 Mgr. Václav Chvál, který aktivně vystupoval v listopadové revoluci, kdy působil jako mluvčí Občanského fóra v Příbrami. Touto aktivitou si zajistil přízeň u příbramských občanů. Avšak rozložení politických sil začala být pro starostu Václava Chvála nepříznivá, takže byl Mgr. Václav Chvál 27.11.1991 vystřídán Mgr. Josefem Vackem.⁵⁷

V dalších polistopadových volbách v roce 1994 se do zastupitelstva města dostalo 12 stran z celkem 15 kandidujících⁵⁸. Na základě počtu stran v zastupitelstvu byla vytvořena široká radniční koalice napříč politickým spektrem. Do funkce starosty byl zvolen Mgr. Josef Vacek ze strany KDU-ČSL.

Výsledky voleb roku 1998 přinesly úspěch především ODS a KDU-ČSL, jelikož obě dvě strany měly v zastupitelstvu 5 mandátů.⁵⁹ Po těchto volbách se stal starostou města Mgr. Josef Vacek, který vykonával funkci od roku 1991 až do voleb 2002.

⁵⁷ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram, 2003. 152 s.

⁵⁸ *Volby do zastupitelstev obcí 18.11-19.11.1994. – Příbram*. [online]. 1994. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3211&xobec=539911>>.

⁵⁹ *Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002. – Příbram*. [online]. 1998. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

4.2 Komunální volby 2002 ve městě Příbram

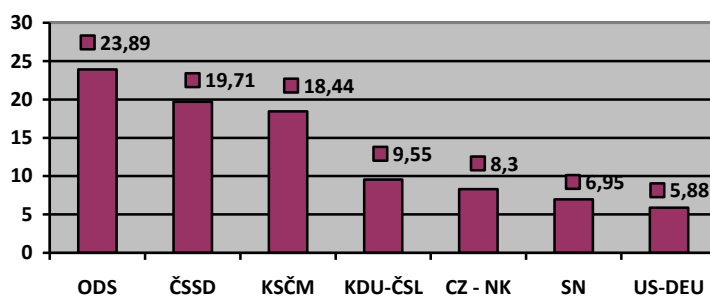
- **Výchozí situace**

Radniční koalice z volebního období 1998-2002 byla reprezentovaná ODS a KDU-ČSL, které si zajistili podporu napříč politickým spektrem. V nových volbách se dosavadní starosta Mgr. Josef Vacek snažil obhájit svoji funkci. Lídrem ODS byl místostarosta Ing. Ivan Fuksa. Kandidátem ČSSD na starostu byl MVDr. Václav Beneš. Podle předvolebních výsledků v těchto komunálních volbách se mělo jednat o souboj mezi ČSSD a ODS.

- **Výsledky voleb**

Komunální volby 1.11. - 2.11.2002 ve městě Příbram jsou specifické tím, že došlo k obměně radniční koalice, jež trvala v našem městě již od roku 1994. Vítěznou stranou se v těchto volbách stala ODS, která tak nahradila dosavadní nejsilnější stranu v Příbrami KDU-ČSL. ČSSD skončila jako druhá nejsilnější strana. Za ČSSD se umístila KSČM. KDU-ČSL se propadla až na čtvrté místo a obsadila tak stejný počet mandátů jako sdružení nezávislých a sdružení CZ - NK. Do zastupitelstva města se také dostala Unie svobody – demokratická unie.⁶⁰

Graf 1 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2002.⁶¹

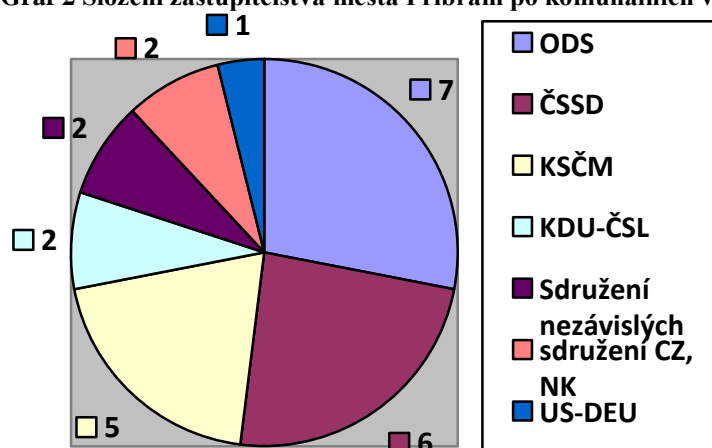

⁶⁰ *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. – Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

⁶¹ *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. – Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

Strany si rozdělovaly dohromady 25 zastupitelských mandátů. Nejvíce křesel v zastupitelstvu města tak připadlo ODS a to 7. ČSSD si polepšila, ze 4 mandátů na 6. KSČM dokázala obhájit stejný počet mandátů jako v předchozím volebním období a to 5 mandátů. Největší ztrátu v počtu zastupitelů města Příbram zaznamenala také KDU-ČSL, ta si pohoršila z původních 5 zastupitelů na pouhé 2 zastupitele. Sdružení nezávislých a sdružení CZ, NK obdržely po dvou mandátech. Unie svobody-Demokratická unie dostala od lidí ve volbách více jak 5% hlasů, a tak obdržela 1 zastupitelský mandát.⁶²

Graf 2 Složení zastupitelstva města Příbram po komunálních volbách 2002.⁶³

Starostou města Příbram se stal Ing. Ivan Fuksa, lídr ODS. MUDr. Ivan Šedivý se stal místostarostou a 1. místostarostou byl MVDr. Václav Beneš z ČSSD. Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram, přinesly změnu. Ta spočívala především ve změně stranického zastoupení v zastupitelstvu Příbrami, redukci politických stran, jež uspěly ve volbách. Zároveň byla umožněna koalice stran ODS, ČSSD a sdružení CZ, NK.

Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2002 a celostátní výsledky komunálních voleb v témž roce disponují patřičnou podobností. V celostátních výsledcích komunálních voleb zvítězila ODS s 22,96% hlasů, druhá skončila ČSSD

⁶² *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. – Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

⁶³ *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. – Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

s 15,18% hlasů. KSČM získala 14,79% hlasů.⁶⁴ Větší odlišnost výsledků komunálních voleb v Příbrami a celostátních výsledků komunálních voleb spočívá ve větším počtu hlasů KSČM a ČSSD ve městě Příbram oproti celostátním výsledkům.⁶⁵ Neúspěch KDU-ČSL, která v těchto volbách obdržela pouze 2 mandáty, můžeme shledat v tom, že síla KDU-ČSL je především v malých obcích.⁶⁶

Důsledky volebních odlišností v komunálních volbách 1998 a 2002 jsou způsobeny především reakcí občanů na vládní politiku, opoziční smlouvu mezi ČSSD a ODS, zároveň výsledkem voleb do poslanecké sněmovny 2002 a poměrně zdoluhavém povolebním vyjednávání. Vliv na tyto výsledky měla současně i politika koalice ve městě Příbram.

• Volební účast

Volební účast komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2002 dosáhla 40,61%.⁶⁷ Kolem 40% hranice se pohybovala volební účast i v předešlých volbách. Avšak celostátní průměr v komunálních volbách za rok 2002 činil 45,51%.⁶⁸ Volební účast ve městě Příbram tak v těchto volbách byla nižší o 4,90% než celostátní průměr. Přestože se jedná o malý procentuální rozdíl, pro město Příbram je oněch 4,90% na volební účasti hodně. Můžeme pouze spekulovat o tom, komu by případných 4,90% voličů dalo svůj volební hlas a jestli by došlo ke změně počtu mandátů pro jednotlivé strany, popřípadě jestli by se dostaly do zastupitelstva i jiné strany.

⁶⁴ *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002.* – Souhrnné výsledky. [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0>>.

⁶⁵ *Volby do zastupitelstev obcí.* – *Souhrnné výsledky.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

⁶⁶ BALÍK, S., *Komunální volby v České republice v roce 2002.* Brno, 2003. 126 s.

⁶⁷ *Volby do zastupitelstev obcí.* – *Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

⁶⁸ *Volby do zastupitelstev obcí.* – *Souhrnné výsledky.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1211?xjazyk=CZ&xid=0&xv=3&xdz=6&xnumnuts=0>>.

4.3 Komunální volby 2006 ve městě Příbram

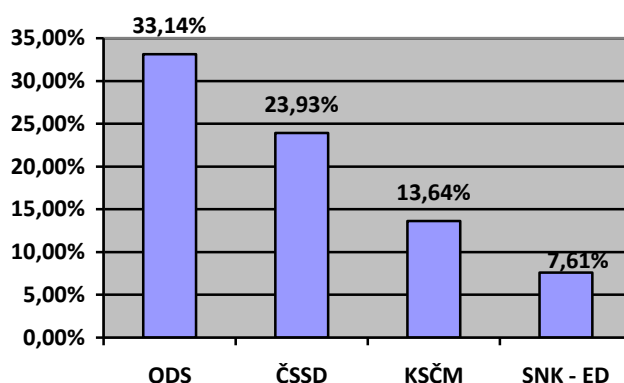
- **Výchozí situace**

Radniční koalice pro volební období 2002 až 2006 byla složená z ODS, ČSSD a sdružení CZ, NK. Podle předvolebních výsledků v České republice se očekával boj o radnici hlavně mezi ODS a ČSSD. Za příbramskou ODS kandidoval na funkci starosty Ing. Ivan Fuksa. Lídrem ČSSD na starostu v Příbrami byl MVDr. Josef Řihák.

- **Výsledky voleb**

Vítězem komunálních voleb ve městě Příbram se stala ODS s celkovými 33,14% platných hlasů. Druhou nejsilnější stranou pak ČSSD, která získala 23,93% platných hlasů. KSČM obdržela 13,64% hlasů a poslední skončili SNK – Evropští demokraté se 7,61% hlasů.⁶⁹

Graf 3 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2006.⁷⁰

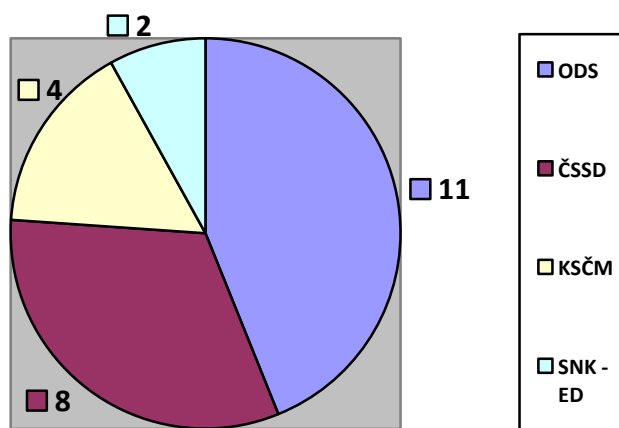
⁶⁹ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10 – 21.10.2006.* - Příbram. [online]. 2006. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁷⁰ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10 – 21.10.2006.* - Příbram. [online]. 2006. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Oproti předchozím volbám, se do příbramského zastupitelstva nedostala strana KDU-ČSL a US-DEU, kterým se nepodařilo překročit volební klauzuli 5%. Vzhledem k celostátním výsledkům komunálních voleb roku 2006 stojí za zmínku výsledek ČSSD. Ta měla v celostátních výsledcích pouhých 16,63%.⁷¹ ČSSD v Příbrami tak byla o 7,30% lepší než výsledky komunálních voleb v celé České republice. Další odlišností byl především neúspěch KDU-ČSL ve městě Příbram. Přestože v celorepublikovém výsledku měla tato strana 5,76%, ve městě Příbram nedokázala překročit 5% klauzuli. I když ODS vyhrála volby s převahou, stála si zhruba 3% za svým celostátním výsledkem, naopak KSČM si v Příbrami polepšila o 3% nad celostátní výsledky.⁷² Přesto však nelze přehlédnout fakt, že proti předchozím volbám v Příbrami ztratila téměř 5% voličů.

V přepočtu na mandáty si zvolené strany rozdělily dohromady 25 mandátů v poměru: ODS 11, ČSSD 8, KSČM 4 a SNK – Evropští demokraté 2.⁷³

Graf 4 Složení zastupitelstva města Příbram po komunálních volbách 2006.⁷⁴

⁷¹ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21.10.2006. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2006 [cit. 2012-2-18]. Dostupný

z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.

⁷² *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21.10.2006. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2006 [cit. 2012-2-18]. Dostupný

z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.

⁷³ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10 – 21.10.2006. – Příbram.* [online]. 2006. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁷⁴ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10 – 21.10.2006. – Příbram.* [online]. 2006. [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Úspěšnou stranou těchto voleb byla ODS, která získala obdivuhodných 11 zastupitelských mandátů z celkového počtu 25. Přestože ODS vyhrála volby, nedokázala na základě povolebních jednání sestavit koalici. Z tohoto povolebního vyjednávání vyšla vítězně ČSSD, která vytvořila menšinovou koalici s SNK – Evropská demokraté. Starostou města Příbram se stal MVDr. Josef Řihák z ČSSD, místostarostou MVDr. Václav Beneš, také z ČSSD. Pozici prvního místostarosty zastával Petr Kareš ze strany SNK-ED. Koalice měla v zastupitelstvu 10 mandátů a zbylou potřebnou podporu si získala v opozici napříč politickým spektrem. Problémovým rokem byl pro koalici ČSSD a SNK–ED rok 2008, kdy eskalovaly koaliční problémy ve městě. Tyto koaliční problémy vedlo k odchodu SNK do opozice a vytvoření nové, většinové koalice ČSSD a ODS. Došlo také ke změnám místostarostů. Prvním místostarostou se stal MUDr. Ivan Šedivý a druhým místostarostou Václav Černý. Po zbytek volebního období měla tato koalice 19 křesel v zastupitelstvu. Tato převaha zajišťovala koalici klidné vládnutí a možnost plného soustředění na prosazení svých volebních programů.

• Volební účast

Volební účast v komunálních volbách v Příbrami v roce 2006 byla 39,77%⁷⁵. Ta je přibližně o 1% nižší než ve volbách předešlých. Avšak volby do všech zastupitelstev v celé České republice zaznamenaly volební účast na 46,38%.⁷⁶ To je rozdíl o 6,72% mezi účastí v Příbrami a celorepublikovým průměrem. V komunálních volbách roku 2002 byla volební účast v Příbrami také menší než celostátní průměr, ale tato nerovnost v roce 2006 vzrostla ještě o 1,82%.

⁷⁵ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10-21.10.2006. – Příbram.* [online]. 2006 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁷⁶ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10-21.10.2006. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2006 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.

4.4 Komunální volby 2010 ve městě Příbram

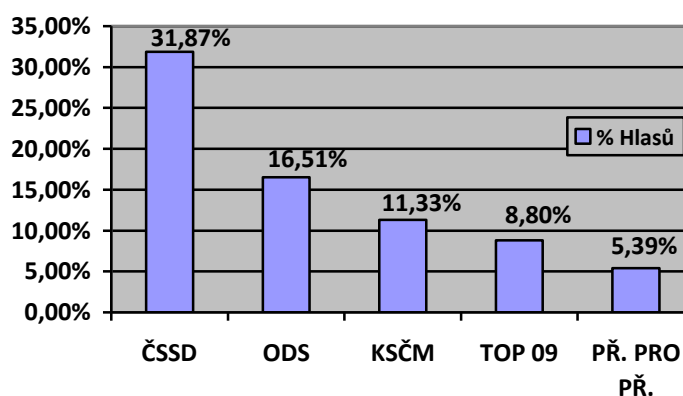
- **Výchozí situace**

Během let 2006 a 2010 byly sestaveny ve městě Příbram 2 koalice, když první z nich byla mezi ČSSD a SNK-ED. Ta však neměla dlouhého trvání a v roce 2008 z ní odstoupili SNK-ED. ODS nahradila SNK-ED v koalici, která poté disponovala silnou podporou ve městském zastupitelstvu. Díky tomu během období 2006-2010 příbramská radnice mohla úspěšně čerpat finance z grantů Evropské unie.

- **Volební výsledky**

Vítězem těchto voleb se stala ČSSD s 31,87%. ODS získala 16,51%. Za ODS skončila KSČM s 11,33% hlasů. Do zastupitelstva se dostala TOP 09, která získala 8,80%, a poslední stranou v zastupitelstvu města Příbram se stali PŘÍBRAMÁCI PRO PŘÍBRAM, jež těsně překročili 5% hranici s celkovým počtem 5,39% platných hlasů.⁷⁷

Graf 5 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2010.⁷⁸

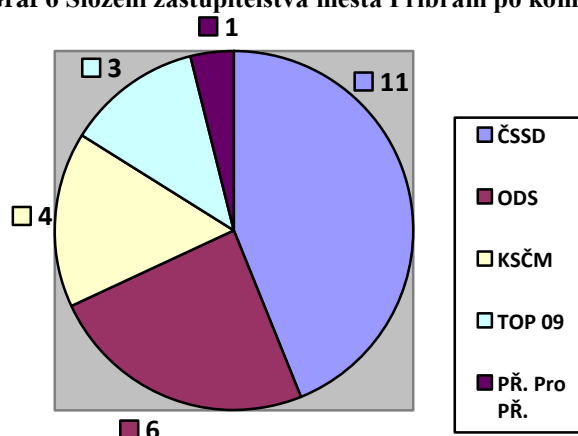
⁷⁷ *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010.* – Příbram. [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁷⁸ *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010.* – Příbram. [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Do městského zastupitelstva se tak dostalo pouze 5 stran, které dokázaly překročit 5% klauzuli. Těsně pod touto hranicí zůstaly Věci Veřejné, Strana svobodných občanů a SOS Příbram. KDU-ČSL kandidovala do příbramského zastupitelstva v koalici se Stranou zelených, avšak získali pouze 3,62% platných hlasů, a tudíž se také nedostali do zastupitelstva města.⁷⁹

Na základě výsledků voleb má ČSSD v zastupitelstvu 11 mandátů. Druhá ODS získala 6 mandátů. 4 zastupitele má v městském zastupitelstvu KSČM. Politická strana TOP 09 disponuje v Příbrami 3 zastupiteli. PŘÍBRAMÁCI PRO PŘÍBRAM mají v zastupitelstvu 1 člena.⁸⁰

Graf 6 Složení zastupitelstva města Příbram po komunálních volbách 2010.⁸¹

Toto rozložení zastupitelských mandátů mezi politickými stranami umožnilo opětovnou koalici mezi ČSSD a ODS. Tato koalice má dohromady 17 z celkových 25 zastupitelů. Starostou města Příbram se stal opět MVDr. Josef Řihák. V rámci koalice se místostarostou stal MUDr. Ivan Šedivý a prvním místostarostou je Václav Černý, přičemž oba dva místostarostové jsou z ODS. I v tomto volebním období má koalice ČSSD a ODS silnou pozici, přestože od roku 2008 do 2010 měla 19 zastupitelských mandátů. Tyto silné koalice jsou výhodné především pro vládnoucí strany, neboť zajišťují prosazování svého volebního programu.

⁷⁹Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010. – Příbram. [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁸⁰JANKOVSKÁ, M. ČSSD v Příbrami vyhrála s převahou. [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Příbramský deník. Dostupný z WWW: <http://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/volbyvysledky20101017.html?reakce=826507>.

⁸¹Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010. – Příbram. [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Tyto volby lze charakterizovat ze strany ČSSD jako úspěšné, jelikož má značnou převahu v zastupitelstvu. Avšak výsledek ODS oproti minulým volbám je zcela rozdílný. ODS si ve volbách 2010 pohoršila o více jak 16% platných hlasů. Rovina toho rozdílu spočívá především v celostátní politice a vzniku nových politických stran.

Celostátní politická situace byla již před rokem 2010 komplikovaná především vyjádřením nedůvěry vládě a jejím následným pádem. I když padla vláda, nastoupila nová, úřednická. Tato vláda dovedla Českou republiku k řádným volbám. To vedlo k fluktuaci voličů napříč politickým spektrem. Dalším faktorem celostátní politiky byl vznik nových stran a to hlavně Věcí veřejných a TOP 09. Tyto dvě nové strany se pohybují spíše v pravicovém spektru voličů. ODS v rámci fluktuace voličů k TOP 09 a Věcem veřejným tak přišla o důležité hlasy. Další novou stranou se stala Strana svobodných občanů, jež je rovněž pravicově orientovaná.

Podíváme-li se na výsledky voleb v Příbrami, tyto tři malé strany dohromady získaly 17,66% platných hlasů. Věci veřejné získaly 4,58% , Strana svobodných občanů 4,28% a TOP 09 8,80% platných hlasů.⁸² Můžeme tak hovořit o rozštěpení pravicových stran. Protože Věci Veřejné a Strana svobodných občanů získaly dohromady 8,86% hlasů, tyto hlasy pak chyběly stranám ODS a TOP 09. Dohromady tak čtyři největší pravicové strany měly 34,17%, pouze 25,31% získaly dohromady ODS a TOP 09, které se dostaly do zastupitelstva.

Zajímavostí komunálních voleb 2010 ve městě Příbram pak bylo i přebíhání kandidátů na zastupitele v rámci politických stran. Například ve volbách do zastupitelstva města Příbram 2010 za Věci Veřejné kandidovala Marta Frýbertová, Ing. Vladimír Králíček, Rudolf Smetana či Vladimír Srnka, přitom v předešlých volbách tyto kandidáti kandidovali za jiné strany. Pan Ing. Vladimír Králíček a Rudolf Smetana byli členy ODS a ještě ve volbách 2006 kandidovali za ODS. Marta Frýbertová v roce 2006 kandidovala za SNK-ED. Pan Vladimír Srnka v roce 2002 do městského zastupitelstva kandidoval za sdružení CZ NK, v roce 2006 pak za Změnu pro Příbram a 2010 již za Věci veřejné.

⁸² *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010. – Příbram.* [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Ing. Petr Kareš v roce 2002 kandidoval do městského zastupitelstva za Sdružení nezávislých. V komunálních volbách 2006 byl lídrem SNK-ED a do posledních komunálních voleb kandidoval za stranu PŘÍBRAMÁCI PRO PŘÍBRAM.

- **Volební účast**

Účast v těchto komunálních volbách byla 41,13%.⁸³ Je to poprvé od komunálních voleb v roce 1994, kdy účast ve volbách do městského zastupitelstva v Příbrami překročila hranici 41%. Přesto se však nejedná o větší zlepšení v rámci volební účasti komunálních voleb ve městě Příbram. Neboť celková účast v těchto komunálních volbách v České republice byla 48,50%,⁸⁴ Volební účast ve městě Příbram v komunálních volbách 2010 zaostávala za celkovou volební účastí v těchto volbách o více jak 7%. Jedná se o největší rozdíl volební účasti v komunálních volbách v Příbrami od roku 2002.

⁸³ *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010. – Příbram.* [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

⁸⁴ *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2010 [cit. 2012-2-18]. Dostupný z WWW:<<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.

5 Volby do Středočeského kraje

5.1 Volby do Středočeského kraje 2000

- **Výchozí situace**

První volby do Krajského zastupitelstva Středočeského kraje se konaly dne 12.11.2000.⁸⁵ Společně s volbami do zastupitelstev krajů se konaly i senátní volby v některých volebních obvodech. Jednalo se o tyto volební obvody ze Středočeského kraje: volební obvod Benešov, Mladá Boleslav.⁸⁶ V této době měla převahu v parlamentu menšinová koalice ČSSD. Soubor krajů zastupitelstva se očekával především mezi ČSSD a opoziční stranou ODS, jelikož to byly nejsilnějšími stranami v Parlamentu České republiky. Krajské volby probíhaly do všech krajů, výjimkou však bylo hlavní město Praha.

Tyto volby měly na Středočeský kraj převratný vliv, neboť rozhodovaly o složení zastupitelstva, které bude na další čtyři roky rozhodovat o politice Středočeského kraje. V těchto volbách bylo voleno 65 zastupitelů. Počet zastupitelů je stanoven na základě počtu obyvatel kraje.

- **Volební výsledky**

Vítězem krajských voleb v České republice, ale i ve Středočeském kraji se stala ODS, která získala ve Středočeském kraje 28,76% platných hlasů. Druhou nejsilnější stranou se stala KSČM, se ziskem 21,93% platných hlasů. Těsně za KSČM skončila Čtyřkoalice, která obdržela 21,30% platných hlasů⁸⁷. Čtyřkoalice byla složená ze stran

⁸⁵ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz62?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>>.

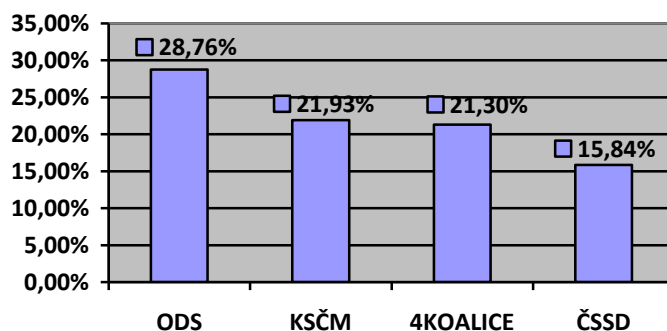
⁸⁶ *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.11.2000.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/senat/se2?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>>.

⁸⁷ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. – Středočeský kraj.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1>>.

US, ODA, KDU-ČSL a DEU.⁸⁸ Poslední stranou, která se dostala do Středočeského zastupitelstva, byla vládní strana ČSSD s počtem 15,84% hlasů.⁸⁹ Celkem do Středočeského zastupitelstva kandidovalo 14 politických stran nebo uskupení.

Volební výsledek ODS ve Středočeském kraji, byl nejvyšší ze všech 13 krajů, do kterých se volilo, přitom ODS měla průměr v těchto volbách v celé České republice 23,80% platných hlasů.⁹⁰ Ostatní 3 strany, které se dostaly do Středočeského zastupitelstva, se svými výsledky nijak výrazně nelišily od celorepublikových výsledků.

Graf 7 Výsledek voleb 2000 ve Středočeském kraji do Středočeského zastupitelstva.⁹¹

Výsledky voleb do Středočeského kraje ve městě Příbram však měly několik zásadních rozdílů od výsledků ve zbytku Středočeského kraje. ODS měla ve městě Příbram pouze 21,36% platných hlasů, což pro ni znamenalo třetí místo ve městě Příbram. ČTYŘKOALICE získala v Příbrami nejvíce hlasů a to 25,65%. KSČM skončila v Příbrami na druhém místě s 24,98% hlasů. A ČSSD pak měla v Příbrami 17,40% hlasů.⁹²

Strany, které se dostaly do zastupitelstva Středočeského kraje, si rozdělily 65 zastupitelských mandátů v poměru: ODS 21 zastupitelů, KSČM 16 zastupitelů,

⁸⁸ Členové zastupitelstva Středočeského kraje. [online]. 2008. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/obdobi-2000-2004/clenove-zastupitelstva/>>.

⁸⁹ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. - Středočeský kraj. [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1>>.

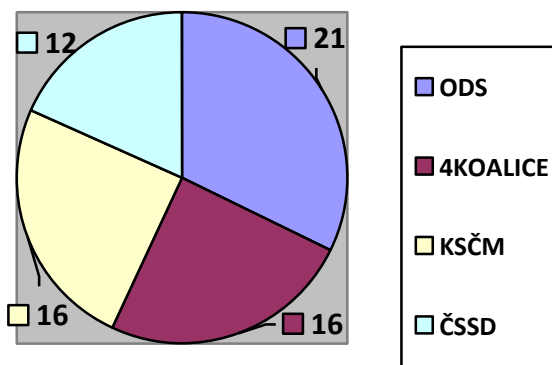
⁹⁰ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. - Souhrnné výsledky. [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz62?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>>.

⁹¹ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. - Středočeský kraj. [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1>>.

⁹² Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. - Příbram. [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1&xobec=539911>>.

ČTYŘKOALICE 16 zastupitelů, ČSSD 12 zastupitelů.⁹³ Toto složení zastupitelstva vedlo k vytvoření koalice mezi ODS a ČTYŘKOALICÍ. Vznikla tak středo-pravicová koalice, vedená Petrem Bendlem, historicky prvním hejtmanem Středočeského kraje, lídrem kandidátky ODS. Mezi okruhy této koalice patřily následující otázky: „produkční základna a ekonomický rozvoj, infrastruktura, rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství, životní prostředí, rozvoj lidských zdrojů, cestovní ruch a péče o kulturní dědictví.“⁹⁴

Graf 8 Složení zastupitelstva Středočeského kraje po volbách 2000.⁹⁵

- **Volební účast.**

Volební účast ve Středočeském kraji byla 32,77%. Tato volební účast byla zhruba o 1% nižší, než činil celkový průměr České republiky ve volbách do zastupitelstev krajů, protože celkový průměr volební účasti v České republice byl 33,64%. Volební účast ve městě Příbram byla 31,15%⁹⁶, což znamenalo jednu z nižších volebních účastí v rámci celého Středočeského kraje. Celkově si Příbram stála o 1,62% za volební účastí ve Středočeském kraji a o více jak 2,49% za celkovým průměrem volební účasti v České republice ve volbách do zastupitelstev krajů konaných v roce 2000.

⁹³ Členové zastupitelstva Středočeského kraje. [online]. 2008. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/obdobi-2000-2004/clenove-zastupitelstva/>>.

⁹⁴ BALÍK, S., ČALOUD, D., *Krajské volby v České republice 2004*. Brno, 2005. 30 s.

⁹⁵ Členové zastupitelstva Středočeského kraje. [online]. 2008. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/obdobi-2000-2004/clenove-zastupitelstva/>>.

⁹⁶ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000. – Souhrnné výsledky. [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1&xobec=539911>>.

5.2 Volby do Středočeského kraje 2004

• Výchozí situace

Koalici pro Středočeský kraj v období 2000-2004 tvořila ODS a ČTYŘKOALICE, naproti tomu, opozice byla tvořena z ČSSD a KSČM. V roce 2002 proběhly volby do Poslanecké sněmovny České republiky, a vládu sestavila ČSSD spolu s KDU-ČSL a US-DEU. V červenci 2004 podal předseda vlády Vladimír Špidla demisi a prezident České republiky Václav Klaus následně jmenoval vládu Stanislava Grosse. Hlavním tématem volební kampaně ve středních Čechách byla otázka privatizace nemocnic.⁹⁷ Proti tomuto záměru vystupovala hlavně ČSSD, která si na tomto založila předvolební kampaň. Ing. Petr Bendl z ODS se snažil obhájit v těchto volbách svůj post Hejtmána Středočeského kraje. Za stranu ČSSD kandidoval na hejtmána Středočeského kraje Ing. Karel Machovec. Volby do zastupitelstev krajů se konaly 5-6.11.2004, společně se Senátními volbami, kde se volilo pouze v části volebních obvodů.⁹⁸

• Volební výsledky

Celkem do zastupitelstva Středočeského kraje kandidovalo 15 stran, z nichž pouze stran dokázalo překročit 5% volební klauzuli.⁹⁹ Již před krajskými volbami 2004, se dalo očekávat vítězství ODS. Toto utvrdilo rozložení mandátu v zastupitelstvu v letech 2000 až 2004, rozpad Čtyřkoalice a výsledek voleb do Evropského parlamentu v červnu téhož roku.¹⁰⁰

ODS ve Středočeském kraji měla více jak dvojnásobný náskok před druhou stranou KSČM. ODS získala 44,65% hlasů a KSČM 19,02%. ČSSD se ve Středočeském kraji propadla až na třetí místo s 16,70%. Koalice pro středočeský kraj,

⁹⁷ BALÍK, S., ČALOUD, D., *Krajské volby v České republice 2004*. Brno, 2005. 33-34 s.

⁹⁸ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Souhrnné výsledky*. [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>>.

⁹⁹ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Středočeský kraj*. [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

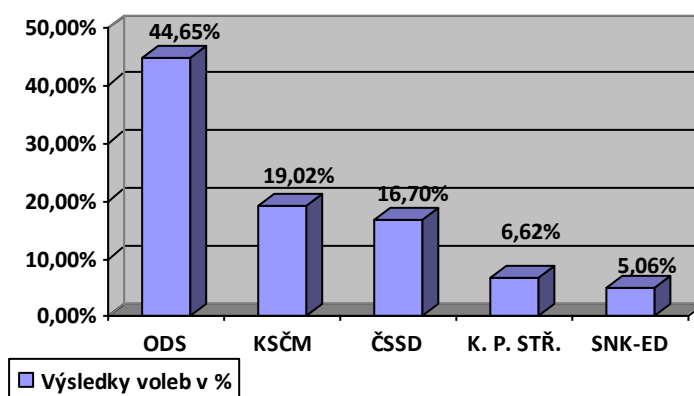
¹⁰⁰ BALÍK, S., ČALOUD, D., *Krajské volby v České republice 2004*. Brno, 2005. 220-221 s.

složená z KDU-ČSL a US-DEU obdržela 6,62%. SNK-ED těsně překonalo 5% klauzuli a získali 5,02% platných hlasů.¹⁰¹

Výsledky středočeské ODS byly vzhledem k celorepublikovému průměru velice úspěšné. Patřily k nejlepším výsledkům v České republice s ohledem na to, že Průměr ODS v České republice byl 36.35%. Strana KSČM měla přibližně stejný volební výsledek ve Středočeském kraji vzhledem k průměru v České republice. ČSSD měla v celé České republice 14.03%, což je o 2,67% horší výsledek než ve Středočeském kraji.¹⁰²

Z výsledků voleb do středočeského zastupitelstva stojí za zmínku především výsledky ČSSD. ČSSD dosáhla v obci Příbram 23,56%, což je o více jak 6,86% víc než průměr ve Středních Čechách. Opačných hodnot dosáhla ODS v Příbrami, kde získala pouze 35,67% platných hlasů.¹⁰³

Graf 9 Výsledek voleb 2004 ve Středočeském kraji do Středočeského kraje.¹⁰⁴

Jelikož ODS vyhrála s převahou tyto volby do Středočeského zastupitelstva, připadlo jí 32 mandátů. Levicové strany KSČM a ČSSD měly v zastupitelstvu pouze 26 zastupitelů, přičemž KSČM měla 14 a ČSSD 12 zastupitelů. Koalice pro Středočeský

¹⁰¹ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Středočeský kraj.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

¹⁰² *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz61?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>>.

¹⁰³ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Příbram.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1&xobec=539911>>.

¹⁰⁴ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Středočeský kraj.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

kraj získala na základě volebních výsledků 4 mandáty zastupitelů. Nejméně členů v zastupitelstvu má sdružení SNK-ED s celkovým počtem 3 zastupitelů.¹⁰⁵

- **Volební účast**

Volební účast v celé České republice nepřekročila 30% (přesně 29,62%). Volební účast ve Středočeském kraji dosáhla 30,73% a účast ve městě Příbram v těchto volbách byla 32,72%¹⁰⁶ Přestože se u těchto voleb očekávala vysoká volební účast, nebylo tomu tak. Průměrná volební účast ve městě Příbram a ve Středočeském kraji v těchto volbách tak byla vyšší, než činil celkový průměr v České republice.

Oproti volbám v roce 2000, poklesla volební účast v České republice v roce 2004 zhruba o 4%. Zároveň došlo k poklesu volební účasti i ve Středočeském kraji a to více jak o 2%. Naopak, volební účast ve městě Příbram v roce 2004 vzrostla, přesto tento růst byl pouze okolo 1%. Na základě těchto dat o volební účasti můžeme říci, že došlo v jednotlivých krajích k poklesu volební účasti oproti roku 2000.

¹⁰⁵ BALÍK, S., ČALOUK, D., *Krajské volby v České republice 2004*. Brno, 2005. 36 s.

¹⁰⁶ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Souhrnné výsledky*. [online]. 2004. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

5.3 Volby do Středočeského kraje 2008

- **Výchozí situace**

III. krajské volby se konaly 17-18.10.2008 spolu se senátními volbami. Ve Středočeském kraji se volilo do senátu v obvodech Kolín, Kladno a Příbram.¹⁰⁷ V poslanecké sněmovně dominovala vládnoucí koalice ODS, KDU-ČSL a Strana zelených.

V krajských volbách se očekával především souboj mezi ODS a ČSSD. ODS měla jako vládnoucí strana nevýhodu v provádění nepopulárních reformních kroků. Pro tyto volby byla typická především ostrá volební kampaň, často i negativního charakteru.. Předvolební kampaň ve Středočeském kraji se zabývala především provedenou privatizací nemocnic, možným umístěním amerického radaru v Brdech, infrastrukturou kraje, školstvím a lékařskou péčí. ČSSD ve Středočeském kraji se také prezentovala zrušením poplatků v krajských nemocnicích. Kandidátem ČSSD na hejtmana byl MUDr. David Rath. Za ODS obhajoval svojí pozici hejtmana Ing. Petr Bendl.

- **Volební výsledky**

Do zastupitelstva Středočeského kraje kandidovalo 14 politických stran nebo sdružení. Pouze 4 strany se však dokázaly dostat do zastupitelstva. ČSSD byla stranou, která vyhrála ve Středočeském kraji, protože obdržela 35,16% hlasů. ODS získala 32,81% hlasů. Tyto dvě strany získaly dvakrát více hlasů než KSČM, která skončila na 3. místě s 13,75% hlasů. Do zastupitelstva se dostalo sdružení Nezávislí starostové pro kraj se ziskem 5,73% hlasů. Koalice pro Středočeský kraj, která byla v období 2004-

¹⁰⁷ *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 17-18.10.2008.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/senat/se2?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.

2008 ve vládnoucí koalici s ODS, obdržela pouze 3,44% hlasů a nedostala se do zastupitelstva.¹⁰⁸

ČSSD ve Středočeském kraji dosáhla celorepublikového průměru, tudíž její výsledek je odpovídající. Avšak ODS měla v těchto krajských volbách v celé České republice průměrně 23.57% hlasů.¹⁰⁹ Středočeská ODS tak byla jednou z nejúspěšnějších krajských organizací ODS, protože měla o 9,24% hlasů více než byl její průměr v krajských volbách 2008 v České republice. Středočeská KSČM měla zhruba 2% pod jejím průměrem v České republice.

ČSSD v těchto krajských volbách ve městě Příbram získala 40,58%. Tento výsledek je o víc než 5% vyšší než výsledek ČSSD ve Středočeském kraji a výsledek ČSSD v celé České republice. Opačný efekt byl u ODS. ODS získala ve městě Příbram 27,50% hlasů, to je o 5,31% méně než výsledek ODS ve Středočeském kraji. Avšak i tento výsledek ODS v Příbrami je v rámci celé republiky úspěšný, neboť výsledek v Příbrami je o necelé 4% vyšší, než byl průměr ODS v České republice.

ČSSD jakožto vítěz krajských voleb do Středočeského zastupitelstva získala 26 zastupitelských mandátů z celkových 65 zastupitelů. ODS má v zastupitelstvu kraje 25 zastupitelů, třetí KSČM 10 zastupitelů. Nezávislí starostové pro kraj mají ve Středočeském zastupitelstvu 4 mandáty.¹¹⁰

Toto rozložení zastupitelstva umožnilo ČSSD ve Středočeském kraji vládu, která získává podporu napříč politickým spektrem. Hejtmanem Středočeského kraje se na základě volebních výsledků stal MUDr. David Rath, lídr vítězné strany ČSSD. Jestliže se podíváme na složení krajské rady Středočeského kraje po volbách 2008, je složená pouze z členů ČSSD.¹¹¹ ODS tak oproti předchozím obdobím nemá v krajské radě žádného svého zástupce.

Konečné výsledky krajských voleb do Středočeského zastupitelstva přinesly obrovskou změnu. Bylo to poprvé, co od vzniku Středočeského kraje v těchto volbách zvítězila ČSSD a měla svého hejtmana. A zároveň poprvé, kdy se na krajské vládě

¹⁰⁸ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008. – Středočeský kraj.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=1>>.

¹⁰⁹ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz61?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.

¹¹⁰ *Členové zastupitelstva Středočeského kraje.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW:<<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/zastupitelstvo/clenove-zastupitelstva-2.htm/>>.

¹¹¹ *Členové rady.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/rada/clenove-rady-2.htm/>>.

nepodílela ODS. ODS neměla ani svého hejtmana, ani radního a tak nakonec skončila v opozici.

Tyto výsledky voleb nejsou charakteristické pouze pro Středočeský kraj, ale i pro ostatních kraje České republiky. ČSSD vyhrála ve všech 13 krajích a všech 13 hejtmanů je z ČSSD.¹¹² ODS přišla tak o všechny své hejtmany, které měla v období 2004-2008. V některých krajích se ODS však podílela na krajské vládě.

Mezi hlavní faktory úspěchu v krajských volbách patří především vládní politika a určitý způsob vyřizování si účtů s vládou. Občané tak dávali najevo svojí nespokojenost s vládou Mirka Topolánka. Tato vláda byla spojena především s prováděním řady nepopulárních reforem, které měly negativní vliv na životní úroveň občanů České republiky. Tyto reformy tak mohly ovlivnit rozhodování občanů během krajských voleb 2008.

Dalším faktorem ovlivňujícím výsledky voleb může být především úspěšná negativní předvolební kampani ČSSD. ČSSD se v ní snažila otevřeně konfrontovat s ODS.

• Volební účast

Volby do krajských zastupitelstev 2008 jsou specifické nejen vítězstvím ČSSD ve všech krajích, ale také vysokou volební účastí. Volební účast ve Středočeském kraji dosáhla hranice 42,14%. Účast ve Středočeském kraji byla vyšší než účast v celé České republice, která dosáhla 40,30%. Volební účast ve městě Příbram byla 41,48%.¹¹³ Volební účast ve Středočeském kraji tak patřila k jedněm z nejvyšších ze všech krajů České republiky.

Nebylo to však jen vyřizování si účtu s vládou, co ovlivnilo výsledky těchto voleb, byla to i vysoká volební účast. Jestliže se podíváme na volební účasti v krajských volbách 2000 a 2004, kde byla volební účast málo přes 30%, nyní byl nárůst okolo 10%. Tato vysoká volební účast pomohla především ČSSD.

¹¹² *Hejtmani a hejtmanky ČSSD*. [online]. 2008 [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.cssd.cz/nasi-lide/hejtmani/>>.

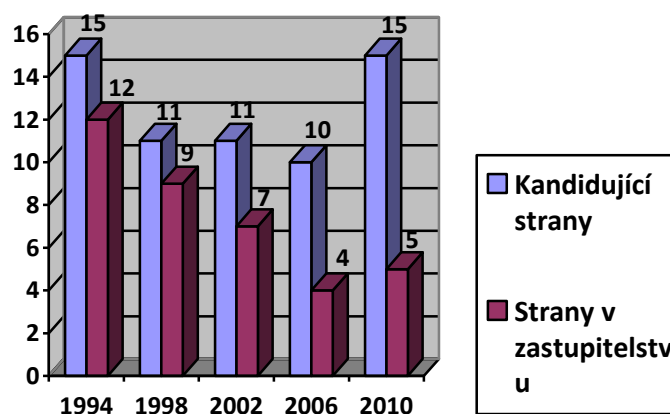
¹¹³ *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008. – Souhrnné výsledky*. [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.

6 Analýza výsledků komunálních voleb ve městě Příbram

• Volební výsledky

Volby do zastupitelstva města Příbram od roku 2002 jsou charakteristické několika specifiky. Především je to počet stran, které se po jednotlivých volbách dostaly do zastupitelstva města. Počet stran, které dokázaly překročit 5% volební klauzuli, se postupně snižoval, výjimkou jsou však poslední komunální volby 2010, kdy se počet stran v zastupitelstvu zvýšil o 1 stranu. Podle výsledků voleb v rámci stran v zastupitelstvu, které popisuje graf 10, dochází ke stabilnímu počtu stran v zastupitelstvu. Tento trend vede k menší fragmentaci politických subjektů v městském zastupitelstvu. Jedná se však o proces, jenž se týká celé republiky.

Graf 10 Počet kandidujících stran a počet stran v zastupitelstvu města Příbram.¹¹⁴

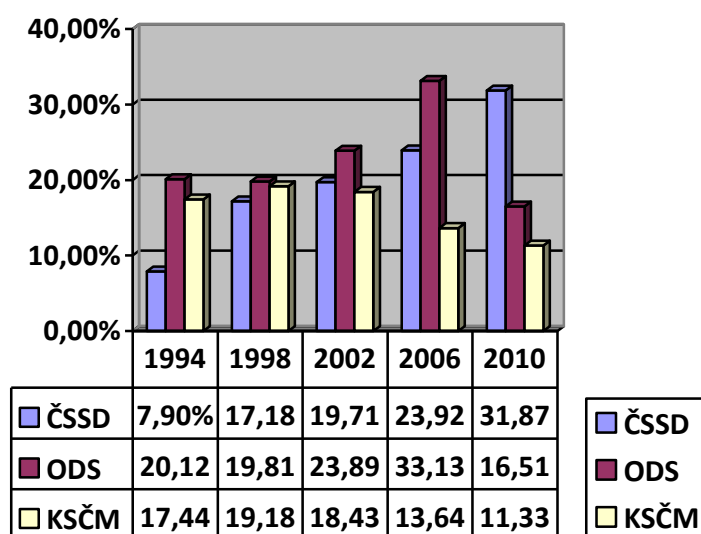
Do zastupitelstva města Příbram se od roku 1994 dokázaly dostat pouze 3 strany, které měly své zastupitele po každých komunálních volbách. Jedná se o strany ODS, ČSSD a KSČM. Výše jmenované vždy v komunálních volbách překonaly 5% hranici.

Pouze u ČSSD došlo k růstu volebních hlasů ve všech volbách od roku 1994. Příčinu postupného růstu podpory ČSSD ve městě Příbram můžeme najít v tom, že ČSSD se ve městě Příbram snaží dodržovat svůj volební program a zároveň svojí levicovou politiku.

¹¹⁴ *Volby do zastupitelstev obcí. - Příbram.* [online]. 2010. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Levicová politika ČSSD se zakládá na tom, že ceny, které může ovlivnit zastupitelstvo města, se nachází pod průměrem jiných měst České republiky. Například cena vodného a stočného je v Příbrami menší než v Plzni, Kladnu, Strakonících a dalších městech.¹¹⁵ V Příbrami je nejnižší nájemné ve Středočeském kraji, to je 18 Kč za metr čtvereční, kdežto v některých městech to bylo i více jak 50 Kč za metr čtvereční.¹¹⁶ Město Příbram také nezvyšovalo daně z nemovitostí, přestože ve většině měst došlo k razantnímu zvýšení této daně. Politika příbramské ČSSD je jedním z klíčových faktorů, ovlivňující rostoucí podporu ČSSD ve městě Příbram.

Graf 11 Výsledky komunálních voleb od roku 1994 ve městě Příbram u stran ČSSD, ODS, KSČM.¹¹⁷

Zároveň je ze statistik patrné, že s lepším se volebním výsledkem ČSSD dochází ke snižování volebních výsledků KSČM. Někteří voliči KSČM tak volí ČSSD. K tomuto přechodu voličů od KSČM k ČSSD přispívá podobný volební program obou stran, který je zaměřen na levicové voliče. Dalším faktorem také může být fakt, že dochází k úbytku členů KSČM, jejich stárnutí a neschopnost KSČM zaujmout svým programem mladší voliče. Tyto faktory se projevují i na celorepublikové úrovni. Dalším faktorem, který ovlivňuje přesun voličů od KSČM k ČSSD je, že od roku 1989 KSČM nevládla a tudíž nemá možnost prezentovat svoji odvedenou práci.

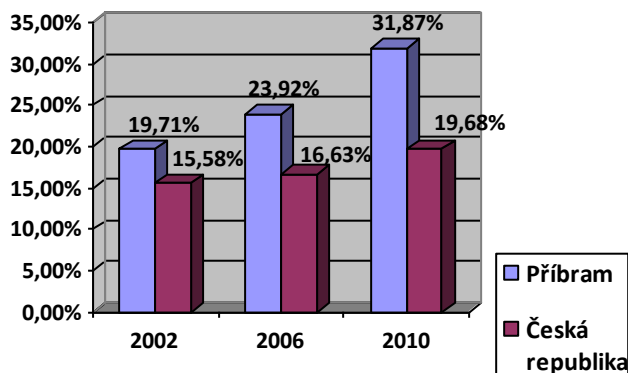
¹¹⁵ ŘIHÁK, J. *Příbram na tom není s cenou vody nijak zle*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram.cz/index.php?menu=zpravodajstvi-clanek&i=pribram-na-tom-neni-s-cenou-vody-nijak-zle-reakce-aktualizace>>.

¹¹⁶ *Příbramští nájemníci ušetří nejvíce v kraji*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram.cz/index.php?menu=zpravodajstvi-clanek&i=pribramsti-najemnici-usetri-v-kraji-nejvice>>.

¹¹⁷ *Volby do zastupitelstev obcí. – Příbram*. [online]. 2010. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

Levicové strany ve městě Příbram, reprezentovány především ČSSD a KSČM, získávají v komunálních volbách větší volební výsledky, než je jejich celorepublikový průměr. Toto je patrné z následujících grafů, kde jsou porovnávány výsledky ČSSD, KSČM a ODS ve městě Příbram spolu s průměrem komunálních voleb na celorepublikové úrovni.

Graf 12 Srovnání výsledků ČSSD v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky ČSSD v celé České republice.¹¹⁸

Výrazná podpora levicových stran v Příbrami, přesahující volební výsledky v České republice, má několik hlavních příčin. Jednou z těchto příčin je historický kontext města Příbram. Příbram vždy byla známá jako staré, hornické město, kde se těžily rudné kovy. Zároveň zde převládaly dělnické profese, horníci. Z tohoto hlediska je Příbram spíše levicové město.

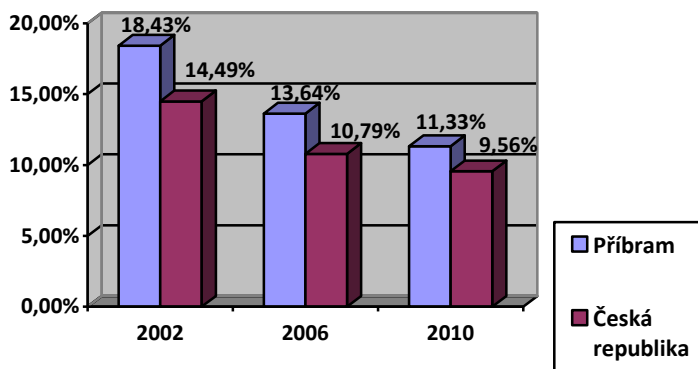
Další příčinu, ovlivňující vyšší podporu levicových stran v Příbrami, lze shledat ve vysoké nezaměstnanosti a v tom, že okres Příbram je jeden z nejchudších okresů ve Středočeském kraji. V Příbrami byla nezaměstnanost nejvyšší v celém Středočeském kraji. V lednu 2012 byla průměrná nezaměstnanost ve Středočeském kraji 7,4%, avšak Příbramsku byla připisována v tom stejném období nezaměstnanost 10,9%.¹¹⁹

¹¹⁸ *Volby do zastupitelstev obcí. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2010. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

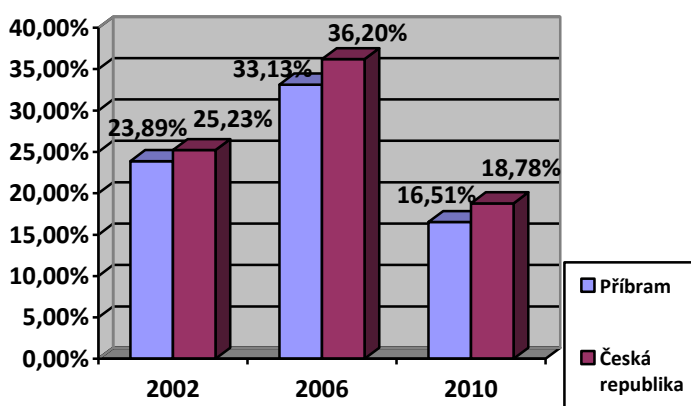
¹¹⁹ *Nezaměstnanost v Příbramsku je na 11 procentech.* [online]. 2012. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW:<<http://www.pribram.cz/clanek-nezamestnanost-na-pribramsku-je-na-11-procentech-aktualizovano>>.

Graf 13 Srovnání výsledků KSČM v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky KSČM v celé České republice.¹²⁰

ODS naopak od levicových stran dosahuje ve městě Příbram nižších hodnot, než jsou volební výsledky ODS v komunálních volbách v rámci celé České republiky. Vliv na výrazném propadu ODS ve volbách 2010 se připisuje hlavně štěpením pravicových stran, radniční koalicí ČSSD a ODS v období 2008-2010 a vládní koalici mezi ODS, KDU-ČSL a Strany zelených.

Graf 14 Srovnání výsledků ODS v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky ODS v celé České republice.¹²¹

V roce 2008-2010 byla ODS v koalici s ČSSD ve městě Příbram. ODS v tomto volebním období neprosazovala naplno svůj volební program. Někteří pravicoví voliči si tak mohli myslet, že se jednalo o nenaplnění pravicové politiky zástupci ODS

¹²⁰ *Volby do zastupitelstev obcí. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2010. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

¹²¹ *Volby do zastupitelstev obcí. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2010. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.

v Příbrami. Voliči ODS měli důvod domnívat se, že je ODS zradila a v následujících komunálních volbách dali hlas jinému pravicovému subjektu.

Štěpení pravicových subjektů ve městě Příbram je do jisté míry spojeno se štěpením pravice na celostátní úrovni. Jak ve městě Příbram, tak i na celostátní úrovni se jedná především o rozkol v názoru na to, jak se má provádět pravicová politika. Ve městě Příbram byla vytvořena koalice ČSSD a ODS v letech 2008-2010, kdy umírněnější členové ODS se spojili s ČSSD. Avšak s touto koalicí nesouhlasila radikálnější část členů ODS, kteří raději ukončili své členství v této straně. Tito členové se neztotožňovali s programem koalice ODS a ČSSD a dali přednost novým pravicovým stranám a svým politickým ambicím. V těchto pravicových stranách pak stáli na předních místech kandidátek. Strany jako Věci veřejné, Strana svobodných občanů, TOP 09 či SOS Příbram kandidovaly ve volbách do zastupitelstva města Příbram v roce 2010. Výše jmenované politické subjekty, soustředěné spíše na pravicové voliče, pak sebrali příbramské ODS mnoho voličů.

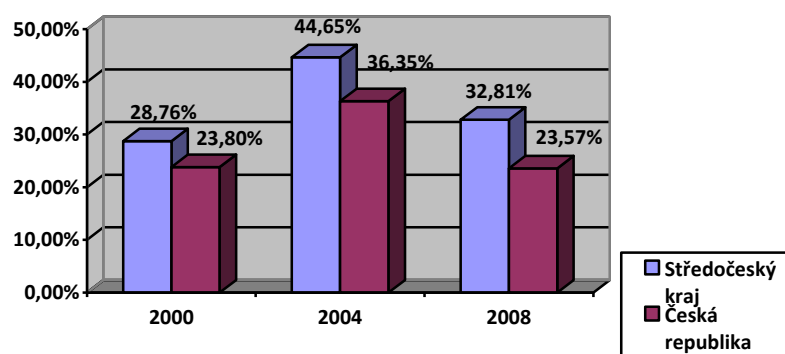
Další příčinu neúspěchu ODS ve volbách do příbramského zastupitelstva v roce 2010 lze shledat ve vládě České republiky v období 2006-2009. V té době byly ve vládě strany ODS, KDU-ČSL a Strana zelených a prováděly řadu nepopulárních reforem, dopadajících na lidi. Občané reagovali na vládní reformy negativně a ve volbách dali svojí nespokojenost najevo.

7 Analýza výsledků krajských voleb ve Středočeském kraji

Volby do krajských zastupitelstev se konají od roku 2000 a během této doby si našly mezi voliči své místo. Stejně tak, jak tomu bylo u voleb do zastupitelstva města Příbram, tak i pro krajské volby do Středočeského zastupitelstva jsou typické některé odlišnosti.

ODS ve Středočeském kraji dosahuje vyšších volebních výsledků, než je průměr krajských voleb v celé České republice. Vyšší podpora ODS ve Středočeském kraji je patrná z následujícího grafu, porovnávajícího volební výsledky ODS ve Středočeském kraji s výsledky ODS v krajských volbách v celé České republice.

Graf 15 Srovnání volebních výsledků ODS v krajských volbách ve Středočeském kraji s průměrnými výsledky ODS v České republice.¹²²

Z těchto výsledků vyplývá, že Středočeský kraj je spíše pravicový kraj, kde ODS dosahuje větší podpory. Středočeský kraj má více pravicových voličů, jelikož se jedná o jeden z nejbohatších krajů v rámci celé České republiky. Ve Středočeském kraji je druhá nejnižší nezaměstnanost ze všech krajů České republiky.¹²³ Středočeský kraj drží také druhé místo, co se týká výše průměrné měsíční hrubé mzdy v krajích.¹²⁴ Právě pro bohatší kraje a ekonomicky vyspělejší obce je typická převaha pravicových stran a voličů. Ze Středočeského kraje lze zmínit například Kladno, Mladou Boleslav a část

¹²² *Volby do zastupitelstev krajů. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.

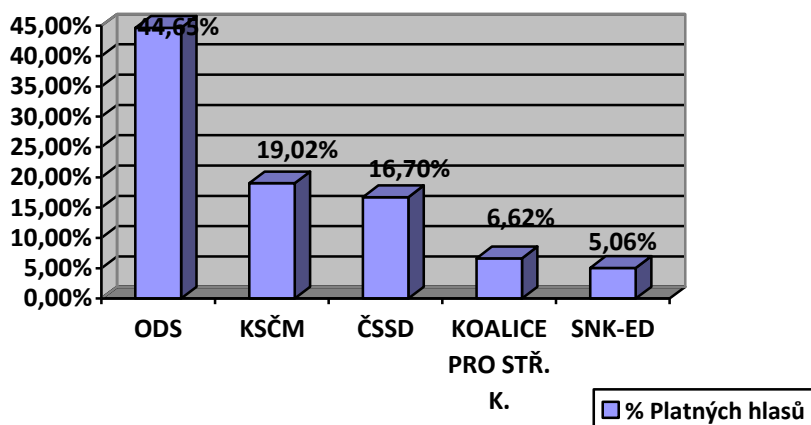
¹²³ *Obecná míra nezaměstnanosti podle krajů-údaje za jednotlivé čtvrtletí.* [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=VSPS+507_1&&kapitola_id=15>.

¹²⁴ *Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání v krajích.* [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=PRA0040PU_KR&&kapitola_id=15>.

Prahy východ a Prahy západ, kde se také volí do Středočeského zastupitelstva. Ve výše uvedených částech má ODS ve Středočeském kraji největší podporu.

ODS ve volbách do Středočeského zastupitelstva v roce 2004 zvítězila s dvakrát větším volebním ziskem, než obdržela druhá strana KSČM.

Graf 16 Výsledek voleb 2004 ve Středočeském kraji do Středočeského kraje.¹²⁵

Hlavní příčinou výrazného vítězství ODS v krajských volbách za rok 2004 byla především vláda ČSSD s KDU-ČSL a Stranou zelených. Období této vlády bylo spíše obdobím skandálů a koaličních problémů, které se odrážely na volebním chování voličů. Vládní strany splnily pouze část svého volebního programu a z toho těžila především opoziční ODS v krajských volbách, protože jako opozice z řad pravice byla jednotná.

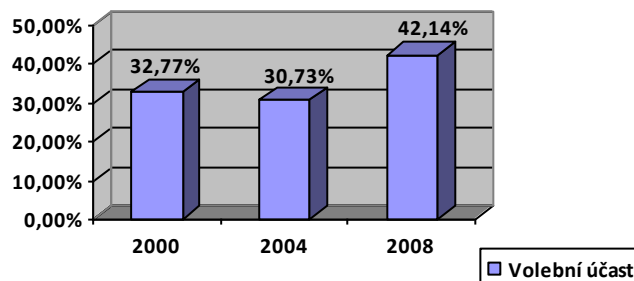
Výhodou ODS v krajských volbách 2000 a 2004 byl fakt, že tyto volby se konaly v polovině vládnutí ČSSD. Každá vládní strana má během svého vládnutí u voličů menší popularitu. Jedná se o přirozenou reakci občanů na vládní politiku reforem a kauz vystávajících během vládnutí, tudíž se jedná o jeden z faktorů, ovlivňujících výsledky krajských voleb.

Z této výhody těžila i ČSSD v krajských volbách 2008. V této době byla u vlády ODS v čele s předsedou vlády Mirkem Topolánkem. V roce 2008 měla tato vláda nejmenší oblibu mezi lidmi, jelikož byla spojovaná s mnoha aférami. Úspěšně vedená kampaň ČSSD ve Středočeském kraji byla zaměřená především proti privatizaci nemocnic a zdravotnickým poplatkům. Z těchto důvodů ČSSD drtivě vyhrála nejen krajské volby, ale i senátní volby v roce 2008.

¹²⁵ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004. – Středočeský kraj. [online]. 2004. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

V krajských volbách 2008 došlo také k větší volební účasti, než ve volbách předešlých. Jednalo se o více jak 10% nárůst volební účast ve Středočeském kraji, což je znázorněno v grafu 18.

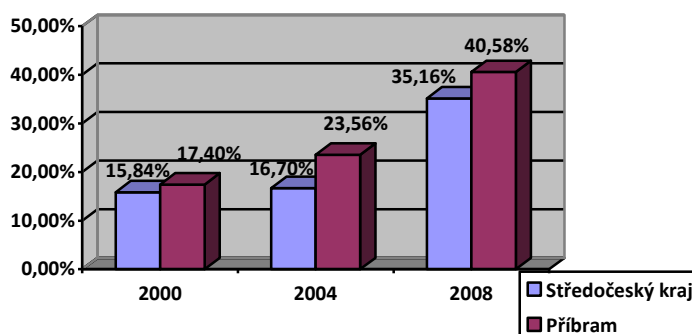
Graf 17 Volební účast ve volbách do Středočeského zastupitelstva v jednotlivých volbách.¹²⁶

Lidé již po 8 letech poznali, jak velký vliv mají kraje na jejich život, protože ovlivňují oblast školství, dopravy, zdravotnictví, ale i tok peněz z fondů Evropské unie. Zároveň došlo k mobilizaci voličů, díky úspěšné volební kampani ČSSD. V té době vládla pravice ve vládě, v krajích, ale i v Senátu, tudíž lidé chtěli změnu. Jedná se o jakousi tendenci vyrovnávat jejich vliv. Toto byly jedny z hlavních příčin vysoké volební účasti v krajských volbách.

Z porovnání výsledů krajských voleb ve městě Příbram s výsledky ve Středočeském kraji vychází město Příbram jako levicové město. ČSSD měla vždy vyšší podporu v krajských volbách ve městě Příbram, než byl konečný výsledek voleb do Středočeského zastupitelstva. Jsou zde stejné příčiny toho, proč je Příbram levicové město, jako u analýzy komunálních voleb ve městě Příbram, totiž vysoká nezaměstnanost ve městě, dodržování levicového programu ČSSD v Příbrami, historický kontext města a to, že okres Příbram je poměrně chudým okresem.

Graf 18 Srovnání volebních výsledků ČSSD v krajských volbách ve Středočeském kraji s průměrnými výsledky ČSSD ve městě Příbram.¹²⁷

¹²⁶ *Volby do zastupitelstev krajů. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.

¹²⁷ *Volby do zastupitelstev krajů. – Souhrnné výsledky.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.

Závěr

V bakalářské práci byla provedena objektivní analýza volebních výsledků, byly přesně a podrobně porovnány výsledky jednotlivých voleb. Trend výsledků komunálních voleb v Příbrami ve sledovaném období se mění směrem k převládající přízni pro levicové strany.

Zejména v komunálních volbách v Příbrami ve sledovaném období neustále rostl volební výsledek ČSSD a naopak v posledních volbách klesly volební výsledky ODS.

Levicové strany v Příbrami od roku 2000 mají lepší volební výsledky než pravicové. To je dáno z několika důvodů. ČSSD, jejíž zástupci jsou od roku 2002 součástí koaličního vedení příbramské radnice, plní svůj program, prosazuje levicovou politiku. Tato levicová politika příbramských představitelů ČSSD se projevuje například v péči o důchodce, zdravotně postižené a mladé rodiny s dětmi. Město Příbram investuje v posledních letech hodně peněz do oprav domů s pečovatelskou službou, základních i mateřských škol.

V Příbrami rovněž, na rozdíl většiny měst, nedošlo ke zvýšení nájmu v obecních bytech. Velký vliv měla ČSSD také při privatizaci bytového fondu, při kterém si obyvatelé města mohli koupit obecní byty za mimořádné výhodných podmínek.

V Příbrami také nedochází k zásadním nárůstům cen jízdného ve veřejné dopravě, vodného a stočného, ceny tepla a teplé užitkové vody, daně z nemovitostí a dalších poplatků. To vše vede k tomu, že občané, kteří se zúčastňují voleb, si přejí zachování současného stavu.

ODS v Příbrami sice vyhrála komunální volby v letech 2002 a 2006, ale tato vítězství straně nepřinesla stabilitu. Po volbách v roce 2006 dokonce ODS přišla o post starosty a ze začátku neobhájila ani místa v radě. Jedním z důvodů propadu voličských preferencí ODS v Příbrami je skutečnost, že až do roku 2009 zde existovala dvě místní sdružení, která si navzájem konkurovala.

Přízeň voličů ODS přechází k jiným pravicovým stranám. V posledních volbách v roce 2010 odešli voliči ODS především k TOP 09 a menším pravicovým uskupením, které ovšem nepřekonalý povinnou 5% hranici nutnou pro vstup do zastupitelstva. Stabilitu po celé sledované období zůstávaly volební zisky menších stran a hnutí, které se vlivem velké roztržitosti většinou pohybují na hranici volitelnosti. Hranici 5 procent z těchto menších stran a hnutí překonala jen Sdružení nezávislých, Sdružení CZ

a NK a US-DEU (v roce 2002), SNK-ED (v roce 2006) a Sdružení Příbramáci pro Příbram (v roce 2010).

Ve volbách do krajského zastupitelstva Středočeského kraje obvykle vítězily pravicové strany. Je to dáno tím, že Středočeský kraj je ekonomicky vyspělejší. Na výsledcích krajských voleb se zřetelněji projevuje vliv celostátní politiky na chování voličů. Je to tím, že voliči krajské kandidáty příliš neznají a více si je spojují s politiky na celostátní úrovni. Tento vliv na komunální úrovni není až tak častý.

Na výsledky voleb na krajské a komunální úrovni má velký vliv i územní samosprávné členění. Obecně se dá říct, že čím chudší kraj a obyvatelstvo, tím více lidé volí levicové strany. Tento vliv je nejlépe patrný například z porovnání výsledků krajských voleb v celých středních Čechách a v Příbrami. Ve volbách ve Středočeském kraji v letech 2000 a 2004, kdy vyhrála pravicová ODS, měla levicová ČSSD v Příbrami o hodně lepší výsledky, než v celém kraji.

Významný vliv na volební výsledek v komunálních a krajských volbách má nízká volební účast. Je to dáno tím, že občané tyto volby, na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, nepovažují za příliš důležité. Považují je za volby druhého řádu. Ještě hůře jsou na tom volby do Senátu a do Evropského parlamentu, které by se daly-i když ne zcela oprávněně- nazvat volbami třetího řádu.

Předvídat budoucí vývoj volebních výsledků v krajských volbách ve Středočeském kraji a v komunálních volbách v Příbrami je složité. Ještě více než v minulých volbách bude záležet na náladách voličů. Tyto nálady se projeví v účasti ve volbách a ve voličských preferencích. Obecně jsou lidé velmi rozladěni z vývoje politiky na celostátní úrovni. V současné době se na jejich běžných životech začaly negativně projevovat globální ekonomické problémy, i škrty současné vlády vedené premiérem Petrem Nečasem.

Tyto negativní vlivy, které si občané budou spojovat se současným vedením státu, budou mít vliv na rozhodování voličů při nadcházejících volbách do krajského zastupitelstva Středočeského kraje. Navzdory tomu, že Středočeský kraj se dá považovat za pravicový, v nadcházejících krajských volbách se dá očekávat vítězství levicových stran. Jak vysoké to bude vítězství, to záleží na tom, jaká bude voličská účast. Čím více voličů přijde volit, tím úspěšnější budou levicové strany v krajských volbách ve Středočeském kraji.

Ještě složitější je odhadovat nyní, v polovině funkčního období současného zastupitelstva, výsledek příštích komunálních voleb v Příbrami v roce 2014. Bude

záležet na výsledku voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které by se měly uskutečnit v 1. pololetí roku 2014. Podle současných preferencí by v nich měla zvítězit levice. Pokud se tak skutečně stane, a navíc, když se levicovému vítězi podaří sestavit většinovou vládu, pak se v dalších volbách může projevit voličská tendence „vracet přízeň poraženému“. Kromě toho bude ještě v Příbrami hrát důležitou roli, zda se podaří sjednotit menším stranám a hnutím, která v komunálních volbách získala téměř čtvrtinu všech hlasů. Ale jelikož až na jednu výjimku tyto malé strany a hnutí nepřekročily povinnou 5% hranici, hlasy jejich příznivců propadly ve prospěch stran a hnutí zvolených do zastupitelstva.

Z výsledků voleb a následné analýzy vyplývá, jak voliči při krajských a komunálních volbách v Příbrami reagují na situaci v celé České republice a jaký význam dávají místním tématům. Tyto trendy je možné využít při stanovení strategie jak v předvolebních kampaních, tak především v práci místních sdružení politických stran a hnutí i jednotlivých komunálních politiků v celém čtyřletém volebním období.

Seznam použitých zdrojů

LITERÁRNÍ ZDROJE

1. BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada publishing, a. s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
2. BALÍK, S., ČALOUK, D., *Krajské volby v České republice 2004*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2005. s. 235. ISBN 80-210-3880-2.
3. BALÍK, S., *Komunální volby v České republice v roce 2002*, Brno: Masarykova univerzita v Brně. s. 143. ISBN 80-210-3211-1.
4. BALÍK, S., CÍSAŘ, O., FIALA, P., A KOL. *Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. s. 695. ISBN 978-80-7325-236-6.
5. ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, Praha: Grada publishing a. s., 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
6. HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ŠEDO, J., *Politické systémy*, Brno: Barrister & principál, o. s., 2011. 292 s. ISBN 978-80-87474-23-5.
7. HOLLANDER, P., *Základy všeobecné státopědy*, Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2009. s. 302. ISBN 978-80-7380-178-6.
8. JECH, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*. Praha: Tisk Artedit, s. r. o., 2010. 375 s. ISBN 978-80-254-8660-3.
9. KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava: Ostrava montanex., 2007. s. 48. ISBN- 978-80-7225-244-2.

10. KUBR, M., *Průvodce politickým divadlem*. Praha: Baronet a. s., 2005. s. 264. ISBN 80-7214-799-4
11. LEBEDA, T., *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Praha: Karolinum, 2008, s. 160. ISBN 978-80-246-1523-3.
12. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
13. POTŮČEK, M., A KOL., *Strategické vládnutí a Česká republika*, Praha: Grada publishing, a. s., 2007. 364 s. ISBN: 978-80-247-2126-2.
14. ŠÍMA, A., SUK, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C.H. Beck, 1997. 328 s. ISBN 80-7179-098-2.
15. VELFL, J., *Příbram v průběhu staletí*. 2. Vydání. Příbram: PBTisk s. r. o., 2003. s.166. ISBN 80-239-1174-0.

LEGISLATIVA

1. ČESKO. Ústava České republiky listina základních práv a svobod ze dne 1. ledna 1993. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VII, čl. 101. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.
2. ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava I, díl 1. [cit. 2012-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajske-zrizeni%29.html>>.

3. ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Hlava I, část 2. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-Sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.
4. ČESKO. Zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů. Zákon ze dne 12.4.2000. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VI. [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-kraju>>.
5. ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. Zákon ze dne 6.12.2001. [online]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Hlava VI. [cit. 2012-1-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-zastupitelstev-obci>>.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- 1 *Členové rady*. [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/rada/clenove-rady-2.htm/>>.
- 2 *Členové zastupitelstva Středočeského kraje*. [online]. 2008. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/obdobi-2000-2004/clenove-zastupitelstva/>>.
- 3 *Členové zastupitelstva Středočeského kraje*. [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/samosprava/zastupitelstvo/clenove-zastupitelstva-2.htm/>>.
- 4 *Hejtmani a hejtmanky ČSSD*. [online]. 2008 [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.cssd.cz/nasi-lide/hejtmani/>>.

- 5 JANKOVSKÁ, M. *ČSSD v Příbrami vyhrála s převahou*. [online]. 2010. [cit. 2012-2-18]. Příbramský deník. Dostupný z WWW: <http://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/volbyvysledky20101017.html?reakce=826507>.
- 6 *Nezaměstnanost v Příbramsku je na 11 procentech*. [online]. 2012. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram.cz/clanek-nezamestnanost-na-pribramsku-je-na-11-procentech-aktualizovano>>.
- 7 *Obecná míra nezaměstnanosti podle krajů-údaje za jednotlivé čtvrtletí*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=VSPPS+507_1&&kapitola_id=15>.
- 8 *Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání v krajích*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA0040PU_KR&&kapitola_id=15>.
- 9 *Příbramští nájemníci ušetří nejvíce v kraji*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram.cz/index.php?menu=zpravodajstvi-clanek&i=pribramsti-najemnici-usetri-v-kraji-nejvice>>.
- 10 ŘIHÁK, J. *Příbram na tom není s cenou vody nijak zle*. [online]. 2011. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribram.cz/index.php?menu=zpravodajstvi-clanek&i=pribram-na-tom-neni-s-cenou-vody-nijak-zle-reakce-aktualizace>>.
- 11 *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.11.2000*, [online]. 2000. [cit. 2012-2-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/senat/se2?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>>.

- 12 *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 17-18.10.2008.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/senat/se2?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.
- 13 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000 – souhrnné výsledky voleb.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz62?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>>.
- 14 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000 – Středočeský kraj.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1>>.
- 15 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000 – Příbram.* [online]. 2000. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=1&xobec=539911>>.
- 16 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004 – Příbram.* [online]. 2004.[cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1&xobec=539911>>.
- 17 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004 – Středočeský kraj.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=1>>.
- 18 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 5-6.11.2004 – souhrnné výsledky.* [online]. 2004. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz62?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>>.

- 19 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008 – Středočeský kraj.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=1>>.
- 20 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008 – souhrnné výsledky.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz61?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>>.
- 21 *Volby do zastupitelstev krajů konané dne 17-18.10.2008 – Příbram.* [online]. 2008. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz311?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=1&xobec=539911>>.
- 22 *Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002 – Příbram.* [online]. 1998. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.
- 23 *Volby do zastupitelstev obcí 18.11-19.11.1994 Příbram.* [online]. 1994. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3211&xobec=539911>>.
- 24 *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002 – Souhrnné výsledky.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0>>.
- 25 *Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002 – Příbram.* [online]. 2002. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911>>.

- 26 *Volby do zastupitelstev obcí 20.10 – 21.10.2006 – Příbram.* [online]. 2006. [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.
- 27 *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. – 21.10.2006 – souhrnné výsledky.* [online]. 2006 [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.
- 28 *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010 – Příbram.* [online]. 2010 [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=2111&xobec=539911&xstat=0&xvyber=0>>.
- 29 *Volby do zastupitelstev obcí 15.10-16.10.2010 – souhrnné výsledky.* [online]. 2010 [cit. 2012-2-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=7&xnumnuts=0&xstat=0&xvyber=1>>.

Seznam zkratk

ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
K. P. STŘ.	Koalice pro Středočeský kraj
ODS	Občanská demokratická strana
PŘ. PRO PŘ.	Příbramáci pro Příbram
SN	Sdružení nezávislých
SNK-ED	Sdružení nezávislých kandidátů – Evropští demokraté
US-DEU	Unie svobody – Demokratická unie
4KOALICE	Čtyřkoalice

Seznam grafů

Graf 1 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2002.

Graf 2 Složení zastupitelstva města Příbram po komunálních volbách 2002.

Graf 3 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2006.

Graf 5 Výsledky komunálních voleb ve městě Příbram v roce 2010.

Graf 6 Složení zastupitelstva města Příbram po komunálních volbách 2010.

Graf 7 Výsledek voleb 2000 ve Středočeském kraji do Středočeského zastupitelstva..

Graf 8 Složení zastupitelstva Středočeského kraje po volbách 2000.

Graf 9 Výsledek voleb 2004 ve Středočeském kraji do Středočeského kraje..

Graf 10 Počet kandidujících stran a počet stran v zastupitelstvu města Příbram.

Graf 11 Výsledky komunálních voleb od roku 1994 ve městě Příbram u stran ČSSD, ODS, KSČM.

Graf 12 Srovnání výsledků ČSSD v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky ČSSD v celé České republice..

Graf 13 Srovnání výsledků KSČM v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky KSČM v celé České republice.

Graf 14 Srovnání výsledků ODS v komunálních volbách ve městě Příbram s výsledky ODS v celé České republice..

Graf 15 Srovnání volebních výsledků ODS v krajských volbách ve Středočeském kraji s průměrnými výsledky ODS v České republice.

Graf 16 Výsledek voleb 2004 ve Středočeském kraji do Středočeského kraje..

Graf 17 Volební účast ve volbách do Středočeského zastupitelstva v jednotlivých volbách.

Graf 18 Srovnání volebních výsledků ČSSD v krajských volbách ve Středočeském kraji s průměrnými výsledky ČSSD ve městě Příbram.